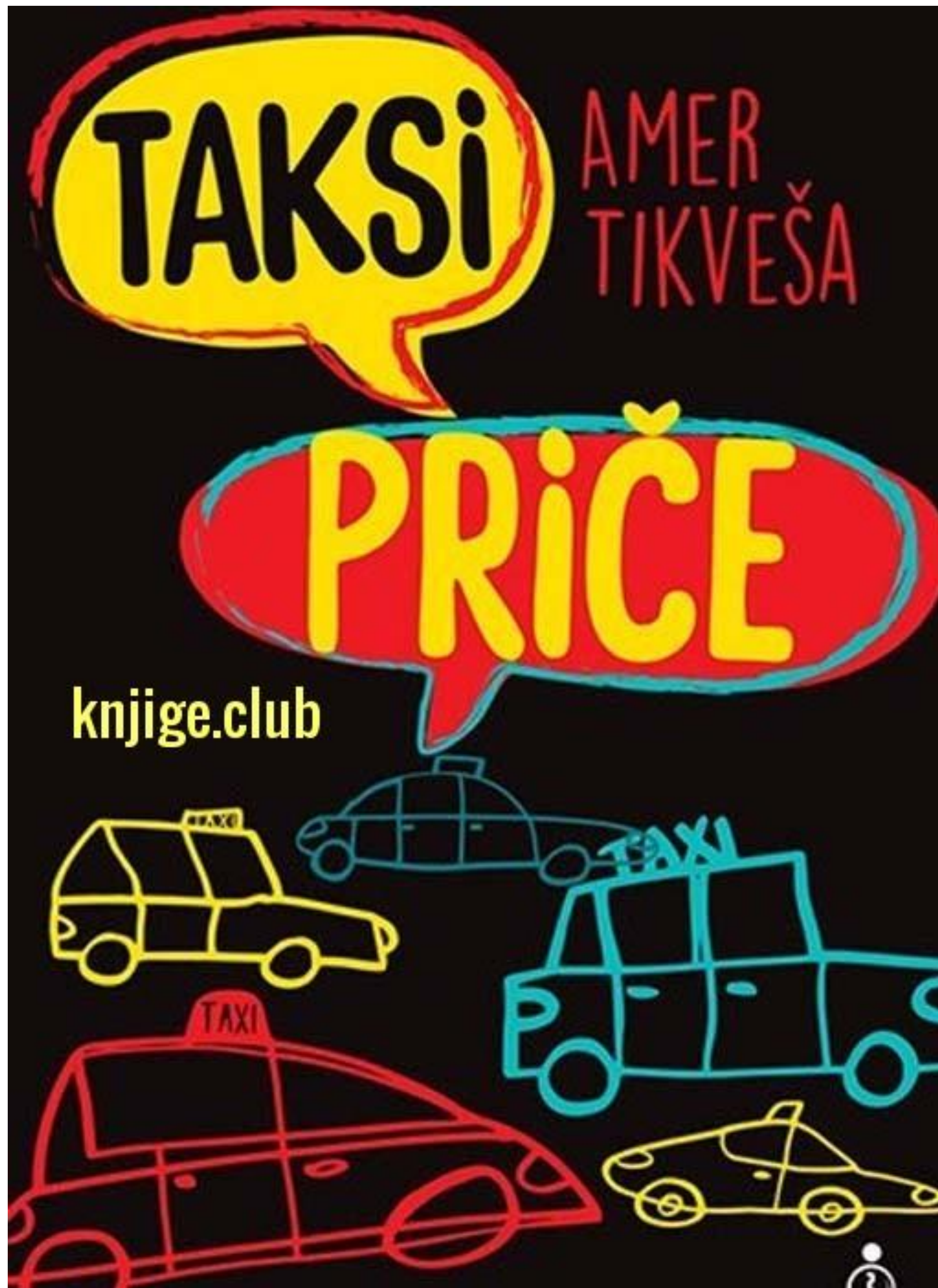
Robert & Laura

Amer Tikveša

TAKSI PRIČE

Savremena bh
književnost
Sarajevo / Zagreb, 2017.

Čekajući GRAS

Kad ne radi gradski saobraćaj, u Sarajevu svak koristi auto za gradsku vožnju. Ja, koji nemam auto, koristim taksi. Tad je u taksiju posebno zanimljivo. Voziš se dugo i sporo za iste pare kao i kad stigneš brzo. Još ako si u srednjoj traci, tad se osjećaš kao ušuškan jastucima među autima koji stoje u trakama paralelno s tvojom. A tek kad kiša pada... Naravno, sve pod uslovom da ne žuriš, da je na radiju dobra muzika ili da je taksista zanimljiv.

- Narod uzima taksi kad je špica, a tad je gužva. S Marijin Dvora do Pofalića vozim sat vremena kad ne radi GRAS. Vožnja izađe četiri marke. Ja ne zaradim, mušterija izgubi i vrijeme i pare. A ne možeš da nekog ne povezeš kad traži i kad si slobodan. To je isto ko da ti uđe mušterija u prodavnicu i traži kutiju cigara. Cigare su skupe, nisu zdrave, ali nije tvoje da mu to pričaš, moraš mu ih prodat pa taman da će crći čim prvu zapali, je li tako?

- Jest.

- S tim što taksi opet nije toliko opasan ko cigare. Ali džaba, onaj što prodaje cigare, on nešto i zaradi, ja ništa. Zato treba uvesti taksimetar koji kuca cijenu po potrošenom benzinu, a ne po kilometru. Kilometar ove koči-kreni vožnje nije isto ko kad voziš nesmetano. Ja troduplo više benzina potrošim ovako. Ili barem kad ne radi GRAS da nam oni uplate neku svotu jer radimo dio njihovog posla. Nešto se tu mora uradit, šta ti misliš?

- Da sam taksista, ostao bih kući kad ne radi GRAS.

- Nije to rješenje. Trebo bi onda svak ostat kući. Ne može život stat kad ne radi GRAS. Eto, što ti nisi osto kući?

- Morao sam na posao, šef ne da slobodan dan kad ne radi GRAS.

- Pa ni meni ne da šef...

- Ko je tebi šef, ti si samostalni taksist.

- Žena i djeca, treba to nahranit.

- Ali nećeš ih nahraniti, jer ne radi GRAS i jer se vučeš ko puž zbog saobraćajne gužve i više benzina potrošiš nego što uslugu naplatiš.

- Jest, ali se nadaš da će GRAS proradit, a šta ako tad nisi na ulici? A i da ne proradi, uvijek kontaš da znaš bolje od drugih gdje ćeš se provuć da nema gužve. Zajebeš se, ali se uvijek nadaš. Nada zadnja umire, paša moj.

Nevladin sektor

Šta je komšija, nećeš u Oslobođenje? - pita me taksist. Radi na taksi štandu blizu moje adrese pa me nekoliko puta vozio na staro radno mjesto.

- Neću, prešao sam u jednu nevladinu organizaciju.

- Ih, tu ti, komšija, u tim nevladinim, ima para, ja ti s njima radim ima 15 godina. Najviše sa ženskim - žene vako, žene nako. Razvozim ih po seminarima raznim. Znam sve o dženderu, je l se tako kaže, ko kakva prodavačica iz trafike. Dok čekam da to njihovo palamuđenje završi, sjednem i ja pa slušam. Nije to skroz bezveze, mogu ti reć. Ali da se ne lažemo, pare su glavne. Bore se oni za domaćice, ma hajde!? Ne možeš se ti borit za moju majku ko ja, a oni bi u to da me ubijede. Nego ako hoćeš da zaradiš, veži se s ovim organizacijama iz Republike Srpske, to stranci vole da se mi, lafo, nešto družimo. Znaš, bio rat, mi se poklali, oni nas ko pomiruju. Daju za to para lopatom. A najbolje ti je da sve ukombinuješ. Naše žene i žene iz RS-a, ko fol da će one zajedno nešto radit, pravit džemove, naprimjer, pa mazat djeci, pa njihova djeca zajedno te džemove jedu. Slušam ja njih kad ih vozim šta oni pričaju šta je najbolje strancima prodavat. A tu ti je moja uloga jako bitna, ja sam zadužen za transport, njih vamo, nas tamo, za to me zovi, evo ti moja vizitka. Imam ja i rentakar, registrovo ga na ženu. Sad ako te finansira EU, neće da znaju za taksi, to je luksuz. Rentakar može, a skuplji od taksija, ali eto, to neka njihova stranjska logika. Kod mene ti je najbolje što imam razne vozače. Muhanati su stranci na vozače. Kad ovi muslimani dođu, Arapi i takvi, oni često povedu žene sa sobom. Eh, sad, ne može žena s njim na poslovne sastanke, a neće vala ni cijeli dan sjedit u kući. Treba malo obić grad, a ne može pješke. Ne daju oni da je muškarci voze, Bože sačuvaj. Onda zovnu mene, ja imam bulu koja zna arapski i engleski i ima vozački. Treba ti peder vozač, naćemo i to. Kod Mense svega ima i sve štima. A čime se ta tvoja organizacija bavi?

- Građanskom hrabrošću.

- E, vidiš, za to nisam čuo. To nešto novo izmislili?

- Ma to ti je, da ti najprostije kažem, kad neko ugrozi sebe da bi pomogao drugom, a ne traži za to nikakvu korist.

Bistar taksista, odmah nađe primjer:

- To je ko, rećemo, onaj Trebinjac Srđan Aleksić?

- Eh, baš tako.

- A može U to bit neki peder, hodža, žena?

- Može.

- Te ti primjere gledaj, za takve će ti kamionima plaćat. I, kad ti god budem trebo, zovi.
- A zamisli peder hodža tranvestit?
- Tobe jarabi, šta ti na um pade, gori si od mene.
Dajem mu za vožnju 4,70 KM.
- Daj, komšija, nećemo se oko 20 feninga gledat, zaokruži prema dole.
- Eto, uštedio si mi za kiflu.
- Komšo, ko ne vidi u orahu ne vidi ni u tovaru, a dobar savjet suhog zlata vrijedi.

Razni

S radija vijesti iz Sirije.

- Izvještavanje s ratišta uvijek zvuči poznato, ko da sad čujem s radija izvještaje iz Goražda, Sarajeva, Srebrenice... - kažem taksisti.

- A vidjeće oni šta je rat i za šta su ginuli kad se završi. Kad im iz bijela svijeta dođu razni i počnu ih drilovat. Ispašće i da su džaba ratovali i da do rata nisu ni živjeli kako je propisano ljudima da žive.

Meni ono *razni* zazvuča kao neka posebna vrsta ljudi.

- Ko i nama što su došli - nastavlja taksista - pa ispade da sam cijeli život duduk bio. Slušam, baš ovako na radiju, u Libiji neki dan prvi put platili struju i vodu, hej! Prvi put! Prave ih sad primitivcima, ko biva oni ne znaju da to treba radit, a primitivci su što su na to pristali. Država im 50 godina mogla to davat džaba i sad odjednom ne može!? Tako ti ni ja nisam znao do kraja rata da čovjek ne može dobit stan nego ga mora kupit. Živiš u njemu 20 godina, dala ti ga država, ti ga održavaš, ulažeš u njega, ali džaba. Dali mi one certifikate ko platu što sam bio u ratu i ja ih uložio da otkupim stan, sad ova omladina ne može ni to. Nisam znao ni da je važno gdje ti taksimetar stoji. Sad nam uvelo da moraš imati takav i takav, ne može više stajati ovdje dole, već mora biti ugrađen u ovaj retrovizor. Znaš, ima firma koja to proizvodi i izlobirala da svi to moramo imat. Isto mjeri, isto sve, ali džaba. Nisam znao da kurvanje ulazi u ljudska prava. Žena ti sad ima pravo reć, i ti njoj, ovo je moje tijelo i ja imam pravo radit s njim šta hoću i spavat s kim hoću. Koji sam se kurac ženio, ne znam. Primitivac bio, po njihovom.

- Baš tako?

- Ja, ja. Pričala to meni jedna što se time bavi, često je vozim. A vozam i jednu što narkomanima olakšava poso. Daju im džaba i igle i drogu da se ne zaraze korištenim iglama i da ne koriste lošu drogu da ne umru baš odma. A ja boga pitaj šta pijem i jedem. Sve otrovano. I to doskora nisam znao, da treba vodu kupovat, jer ova sa česme nije više ni za hale, a kad uđeš u EU više neće bit uzgojenog voća i povrća, već proizvedenog. Što sam cijeli život imo haman džaba, sad će mi cijenom bit nepristupačno. Evo i ovi kerovi - ugleda on usput čopor kako vijeća - ne znaju kako izać na kraj s njima, a dali im prava ko i nama. Ne možeš više od prava disat a ni ulicom kročit. Te biće azil, te im u azilu gore neg u doba šinteraja, zatvaraj azil... Kače im ove minđuše, to znači da su sterilisani, a izruguju se, boga mi, i insanu i hajvanu. E je li tebi čuko s minđušom smiješan?

- Jest.

- Tako ti ja, moj dragi, ništa nisam znao. Svemu su me naučili, fala im đe čuli i ne čuli. Majku im lopovsku svima.

- Misliš da će tako i u Siriji biti?

- I gore. Joj sad kad im dođu...

- Ovi razni?

- Ja, ovi bjelosvjetski hohštapleri. Pa kad ih počnu bombardovat ljudskim pravima. Zažalit će za granatama. Narod se prokurva, propije, drogira i dok si se okreno: gdje si bio - nigdje, šta si radio - ništa. Imaće bolesti kakve nisu ni sanjali da postoje. Već i naši neki, čujem ja ovako dok vozim ili u kafani, namjeravaju tamo ić da se opare na ublehama. Naučili od stranaca kako se lešinari. Tople vode, bijesnih glista, muda pod bubrege, navali narode, još malo pa nestalo. Majku im lopovsku svima. A onda okrivi Asada, ili u Libiji Gadafija, ili kod nas Titu. A ne bi se imali kud vozit da

Titine države nije bilo. Meni bi na fijakeru stajalo TAXI, pa điha-điha po kaldrmi i makadamu.

Utom stigosmo.

- Šta ti je ovo GARIWO?

- Tu radim.

- A šta, ako se smije znat?

- Bavimo se afirmacijom građanske hrabrosti. Kad neko učini nešto za opšte dobro ili za dobro nekog drugog, bez naknade, a ugrozi sebe ili svoje najmilije, mi ga afirmišemo, da ti najprostije kažem.

- Nemoj ti mene pogrešno shvatit, ne mislim ja da ste vi svi što se bavite ljudskim pravima ublehaši. Eto, ja bih takve, da znam za njih, na Mjesec džaba vozio. Nisam ja mislio...

- Ne sekiraj se. Daću ti ja njihove brojeve pa ih vozaj, šta misliš?

- Daj ti njima moj - i gurnu mi vizitku u ruku.

Teta razapeta

Kreće s radija „Lud sam za tobom“ od Hari Mata Harija.

- Sve mi nešto i lijepo i tužno ovdje, jarane, kad čujem ove prijeratne - trlja se taksista po prsima, misleći, valjda, da je tu duša.

- Evo ne znam gdje bi s tobom prije, ili gdje si mi reko ili u kafanu.

- I meni je isto ko i tebi, ali hajde ti sa mnom gdje sam ti reko, tamo mi je poso.

- Imam ja starijeg burazera uz kojeg sam počeo slušat muziku i to iz mene ne izlazi. Možeš ti sad o tim ljudima pričat šta hoćeš. Brega šupak, nije bio u ratu ovdje, Merlin lopov, Hari škrt, šta je mene to briga? Ko da ih moram volit ko karaktere. Meni kad čujem njihove pjesme bude lijepo i tužno. I to je meni važno. Neki dan, ja došo kući, sjede žena i svastika i gledaju „Zvezde Granda“, kaže žena: „Čuj ga, Ado, što lijepo pjeva.“ Hoćeš, reko, da TV leti kroz prozor ili vas dvije? Lijepi se za nas papanluk, jarane, ko taksene markice. Neće ništa lijepo da se nalijepi - i poče rukama lupati po volanu, pratiti ritam - „Lud sam za tobom, znam to odavno.“

- I ja imam starijeg brata čiji je muzički ukus postao i moj. Ponekad i meni neka pjesma iz tog vremena probudi osjećaj nostalgije.

- Eh, to, nostalgija, to mene jebe! Nećeš vjerovat šta mi se neki dan desilo... Uđe treba, kaže na Skenderiju. Gdje na Skenderiju? Kaže kod Šemse. Kontam ja da nije neka nova kafana u pitanju, ali ne mogu da skontam i pitam je gdje je Šemsa. Pa - kaže ona - kod onog kipa. Jarane, Tetu razapetu prozvali Šemsom i to nije fora, ova cura što sam je vozio ne zna za pravi naziv. Ja, inače, papke ne vozim. Poznam ja po ćehri ko je papak. Vozio bi kad bi znao da je u jednom pravcu, tamo odakle je i došo, ali ne - vraća se taj, sunce moje. Taj se Karadžiću svaki dan zahvaljuje što ga je protjero. A ova mala, bila je zgođušna pa sam je povezo. Pokajo sam se, jebla joj Šemsa mater, evo tri dana mi ne izlazi iz glave. Ne diže mi se otad. Pa bi l se tebi dizo?

- Ne znam, ne vozim.

Vučjaci

Pita taksista gdje ću. Kažem ulicu.

- Ama ne mislim to, nego gdje ćeš za Novu? Ha, jesam te prešo! Nemoj se ti ljutit, jaro, malo šale nije naodmet. Volim se ja tako s mušterijama malo našalit. Svi uđu namrgođeni, a izađu nasmijani. Neki dan tako uđe jedna trudnica, a ja ću ti njoj: Boga ti, ako budu vučjaci, ostavi mi jednog. Ali, vidiš, tu sam pretjero. jedva sam živu glavu izvuko. I u šali treba imat mjeru, Boga mi.

- Pa šta ona?

- Ama jedna glava hiljadu jezika: Jebo ti vučjak mater, neodgojenu, primitivnu, seljačino, odakle si šljego... Izvinite, gospođo, nisam ja... Ama šta nisi pička ti materina, stani da izađem. Na semaforu joj stanem, umal je auto ne zgazi. Na duši sam mogo nosit mrtvu trudnicu. Mogla me prijavit dispečeru. Srećom nije. Smetnula valjda u onoj huji.

- Gadno.

- Bude tako ljudi, nije im do šale. A ja opet ne mogu da ne izgovorim ako mislim da je nešto smiješno, pa crko-puko. U mene babo bio strog ko crna zemlja. I spava. A ja mu zapalim biciklo. Znaš ti šta je to?

- Znam, zapališ šibicu nekom među nožnim prstima.

- Eh, to, kad je on skočio, skonto šta mu se dešava, on je mene doslovno kroz zatvoren prozor bacio. Uzeo i bacio. Ja sam ušo u kuću krvav, ali crkajem od smijeha.

Šta babo?

Neš vjerovat, krsti se i viče alaselamet.

Deda Mraz

Među kolegama s posla bio sam najkrupniji i imao najdublji glas. Pred Novu godinu, znalo se, ja dijelim paketiće. Deda Mrazovo odijelo i sve kako sljeduje. Moja kćerka je bila bolesna pa nije mogla doći na dodjelu. Nakon podjele paketića ostaloj djeci, odlučio sam da se ne presvlačim. U taksi s paketićem ušao sam kao Djedica.

- Oho-ho-ho-ho, dokle ćemo, đede - dočeka me taksist.

- U Envera Šehovića - rekoh - imam jedno dijete obradovati.

- Znaš kako mi je drago, čovječe, kad te vidim, a tek sad kad te mogu voziti - kaže taksist i na trenutak pusti volan da me zagrli i poljubi.

- Ja sam tvoj irvas Harno! Oho-ho-ho-ho - šegači se on.

Gane mene to.

- Ja ti bez Deda Mraza ne mogu. Sve su mi opsovali i upljuvali, i sve sam im oprostio. I Titu, i rahmetli majku, i oca, i Boga, i dijete... Uvijek će te jebat kad si donji. Uzmem one pare, progutam, mora se od nečega živjet. Ali Deda Mraza ne dam! Ne dam, pa ubij me! Dođi da te poljubim - i pušta onaj volan. Predomisli se pa zapjeva: „Da mu jaaa, sijedu bradu milujeeeem...“, i sve me češki po protetičkoj bradi.

Bečim oči i kontam: Samo na mene ovakvi naliježu. Niko ne priča o ekscentričnim taksistima nego ja! Kaže mi jedna prijateljica: “Budalo, na šta trošiš pare, mogao si i vozački položit i auto kupit!“

Taksist, kao da mi misli čita, prestade se šegačiti.

- Vlasi furaju svetog Nikolu, a za nas, muslimana, ko biva nisi. Ti si ko neki miješani brak, rećemo tako. Sve gledam hoćeš li se gdje pojavit, da ti svog Mahira dovedem, ali nema te - hoće čovjek da zaplače. - Ima onaj Koka-kola market, ali ne valja ni ono, oglodaše roditelje. Ne mogu, brate, zbog Mahira, ne mogu. Meni je Deda Mraz sve džaba đavo, i tješio me i znao mi ime i govorio da sam dobar, sve na svijetu. A ovaj sad, i paketiće i fotografije naplaćuje. Neću! Ako je Mahir mali, nisam ja budala. Nego đe si ti ono pošo? Ovako se nekad zapričam pa zalutam.

- U Envera Šehovića.

- A imaš neko dijete, reko si!

Kad smo stigli, neće da naplati. Nisam mu ostao dužan, otišli smo i kod Mahira.

- Vidi ko ti je došo, Mahireee - razgalamio se Harno s vrata.

Dječak je dotrčao i kad me ugledao zastao ukočen, širom otvorenih očiju i usta. Čučnuo sam kraj njega i rekao da mi ništa ne treba govoriti, ni kako se zove ni koliko godina ima, sve znam, a ni dobar dan jer ja sam ipak nepozvan i neobičan gost pa nije ni čudo što stoji tako zblanut.

- Trebao sam ti ovo tek večeras, kad zaspiš, spustiti ispod jelke...

- Nemam jelku - reče.

- To, vidiš, nisam znao, u tom slučaju bih ti spustio kraj uzglavlja, gdje spavaš, ali Irvas mi je uganuo nogu pa je morao kod veterinara. Harno je na sebe preuzeo dužnost vozanja Deda Mraza. Zato sam stigo ranije da prestignem ove lažne Deda Mrazove što hodaju po Sarajevu i predstavljaju se ko ja, načuli da me možda neće bit pa mi kradu dječije osmijehe. Može jedan kez za mene?

Kez je bio iskren, krezav i širok. Harno nas je uslikao Mahiru za uspomenu i krenuli smo dalje. Svratili smo u najbližu kafanu. Harno je tu stalna mušterija i svi ga znaju. I tu su se svi željeli fotografisati s Deda Mrazom. Kako se ko uslika, tako zove piće. Paralelno s pićima stizali su i pozivi Deda Mrazice.

Uzalud sam joj pokušavao objasniti da ljudi ne smiju saznati da je Deda Mraz oženjen.

Prorok

- Zima večeras? - žali se taksista kroz upitnik.

- Jest, a i treći je dan zime. Zabrinjavalo me što sam sredinom novembra mogao sjediti po baštama kafića komotno obučen. Šuhvu mi vezala priča o globalnom zagrijavanju - načnem temu.

Ne oklijeva taksista, odmah proročanski:

- Pet cenata je, jarane, rupa u ozonu, pa ti sad vidi. A možda je i veća, samo kriju. Otud poplave i užasi... Što no kažu: pred kijamet, svaki alamet. Zatrpaće nas snjegovi, paliće nas požari, Sarajevo će bit Venecija...

Kontakt-program nekog radija prekinu taksistu. Slušalac traži jednu od mnogih pjesama o bosanskim avlijama.

- Jeble ga avlije. Samo avlije, šadrvani, dimije i nanule. Pa ne mogu više. Bolan niko ne zna kako dimije izgledaju, a svak o tom pjeva. Sve pobudalilo. Kofol nisu im dali da to imaju u komunizmu. Jašta, brate. Pa što sad ne nosaju sve te stvari, što ne prave šadrvane i što nema mirisa avlija? Misle pjesmom će to vratit? Eto, ja sam musliman po nacionalnosti, ali menije najbolji pjevač Miroslav Ilić. Mogu ja i sevdalinku čut i ilahiju, nemoj ti mene pogrešno shvatit, nego pretjerali su. I prije rata je bilo pjevača sevdalinki, znaš kolko?! Ali nije to toliko bilo napadno. Eh, dok je bilo Titino, posred Romanije sam ja hrko s vrećom punom para i niko mi ništa nije. Sad samo avlije, šadrvani, nanule i dimije, ma milina od mirisa i šarenila, a dobro omjerim čovjeka prije nego što ga primim u auto da me ne ubije i na otpadu proda ovo malo Mercedesa što imam. Šta ćeš kad vrijeme mjere po hidžri pa vazda 500 godina kasne. A u Titin vakat... E, tugo naša.

- Nije bilo ni globalnog zagrijavanja - kažem da vratim priču.

- Ma možda i jest, ali ko će kontat na klimu kad imaš pare. Ako ti je hladno, pare te ugriju, ako ti je vruće, one te rashlade. Nego udarila sirotinja pa se ljudi moraju glupostima bavit. To ti je, moj jarane.

Jugonostalgičar

Pred Maršalkom, na dan Titove smrti, okupili se fanovi njegovog lika i djela.

- Tu je i moja žena - kaže taksist, dok prolazimo pored.

- Nikad nismo skidali Titovu sliku ni sklanjali njegovu bistu, a za prigodne datume to i okitimo. A vazda ih, fala Bogu, ima. Te rođendan, te godišnjica smrti, te Prvi maj, te Nova godina. Tako da nam je kuća vazda okićena. Počeli smo i za Bajram i za Božić i za Uskrs. Mi smo miješani brak, nismo slavili te vjerske praznike nikad, ali svi počeli pa i mi zbog unučadi, neka se djeca okupe. Šta moje dijete ima gledat kod drugih i očekivat od njih šareno jaje ili baklavu, daću mu ja. Je l tako?

- Po meni, nema u tom ništa loše, samo ne znam šta bi Tito reko da zna da ga se kiti za Uskrs ili za Bajram?

- Ma bilo bi to njemu drago da zna da ga se poštuje. Nije on nikom branio da slavi te vjerske praznike. Svašta sad na njega lažu. I izgradio i spasio što smo imali. Nekad kažu kako se puno izgradilo. Jest, nema govora. Ali on je i čuvao ono što postoji. Vidiš ti ovo sad, sve razvališe, uništiše ove prirodne ljepote. Prave se vikendice, ruše se brda, preusmjeravaju se rijeke i to za lični interes! Titu su Amerikanci predlagali da sruši Trebević i Igman, da Sarajevo ima bolju klimu. Ne, Tito je njima reko da će narod izaći iz grada na planinu i udisat svjež zrak i uživat u prirodi ako mu smeta zagađenost. Usput se stiče i kondicija, razvija planinarstvo kao jedna od najplemenitijih vještina! A Igman nije dao ni zbog Igmanskog marša. Igman nije samo planina, to je spomenik partizanske borbe! Poslije će doći i trebevićka žičara i Olimpijada! Šta bi Sarajevo da nije toga imalo? Pa pola onih iz bijela svijeta što su bili na našoj strani u ratu, bili su zbog Olimpijade. To je simbol civilizacije, a divljaci ubijaju olimpijski grad. Sve je to Titova zasluga. On nam je i u ratu valjo, upamti šta sam ti ja reko.

- Pa jest. Imah smo i filmove. „Bitka na Neretvi" i „Valter brani Sarajevo" su pola svijeta obišli. Nema na koji jezik nisu prevedeni...

- E ostani na kojoj si. Moram ti nešto ispričat kad si kod toga. Snimana ona serija Viza za budućnost. Glumili u njoj Ljubiša Samardžić i Boris Dvornik. I vozim ti ja njih dvojicu. Meni srce ko munara. Od neke dragosti ne znam bi h se smijo ili bi plako. Besplatno bi ih vozo dan i noć. Ali gospoda su to. Neće ni da čuju. Čim su ušli petobu mi gurnuše i rekoše adresu. Mene đavo natjera da kažem: Eh da vam je još onaj treći tu, gdje bi vam kraj bio. A Boris će ti mene po ramenu i kroz suze: „Nemoj o tome, molim te." Tu se meni Jugoslavija po drugi put raspala i po drugi put drug Tito umro.

Sa Čili u taksiju

Zaustaviti taksi sa Čili traži vremena. Prošlo ih je ko zna koliko. Taman se ponadam da će stati, ali pošto je Čili mala, neki taksisti je vide tek kad se zaustave. I onda produže. Najgori su oni koji se ne zaustavljaju, već u prolazu išarete kako neće stati i pokazuju na nju. Kao da kažu: „Stao bih ja tebi, ali ne mogu zbog nje."

Stade, međutim, jedan stari brkajlija.

- Nemoj je pod noge, nek gleda.

Stavim je u krilo.

- Ama isprljaće te, stavi je na zadnje sjedište.

- Nema veze, voli ona ovako.

- A ženka je... Je li to onaj buldog?

- Nije, ovo je mops.

- Eto, prvi put čujem i vidim. A otkud je to?

- Stara je to pasmina. Još od prije naše ere. U Kini su nastali. U carskim porodicama su bili, čuvah su ih vojnici, jako su ih cijenili. Ove bore na njihovom čelu su tumačene kao neki Božji znak na tajnom pismu. A na Tibetu su bili pratnja budističkih svećenika.

- Aman jarabi! A eto, vidiš, ja ne znam. Imaju jaču istoriju od Bošnjaka, Srba i Hrvata. O njima svaki dan trube, a o mopsovima niko ništa. Eto, njih su bar pazili, ove je vazda neko ubijo ili su oni nekog. Zato su meni životinje bolje od ljudi, nikog ne ubijaju.

- E, vidiš, mopsovi nisu ubijali, ali njih jesu. Opet u Kini za vrijeme Kineske kulturne revolucije. Komunisti su ih smatrali beskorisnima. Ne love, ne čuvaju kuću, služe samo za zabavu, što je buržoaski element. Gotovo su ih bili istrijebili.

- Hm, eto i njima komunisti krivi za nešto. Svak po jadnim komunistima. A dobro, ti kineski su možda bili i loši, ali Tito je bio dobar. Boga mi si za njegovog vakta mogo imat ćuku kakvog si htio.

- Ne kažem ja ništa.

- A vidi što reži. Jesi nanjušila komunjaru. A cuci-buci? - pa joj sve prstom ispred nosa.

- Ne reži ona. Oni malo teže dišu pa zvuči kao da reži.

- A i to ih snašlo? Vidiš jada, niko rahat nije. A kako gleda!? E ko bi to, bolan, mogo ubit? Nikakvi su to ljudi, a kamoli komunisti ako su mogli njih ubijat. Vidi, ko da će progovorit, ja bih joj sad dao šta hoće.

- Lopuže su to velike. Tako se umile i kupe pažnju. Pa kad jedeš, a oni te ovako gledaju, ko ih ne zna, daje im. A mogu jest dok ne povrate, i onda opet. To što kažeš da izgleda kao da će progovoriti, ima ih koji mogu oponašati ljudske glasove. Ponešto. Oni to kroz zavijanje izvedu ko ih zna izdresirati. Gledao sam kako jedan doziva gazdu po imenu Edvard, a drugi kao da govori gazdarici I love you.

- A kako se zove?

- Čili.

- Prvi padež Čili gladež. Ma jesi li ti jedan gladež - tepa taksista, ne gleda kud vozi. - Nemam ti šta dat, a sad bih ti ja dao da nešto njam-njam. Daj šapu.

Ona mu dade šapu.

- Ma pametno moje. Ja sam Meho. Hajde kaži: Meeeee-hoooo, Meeee-hooo.

Čili klacka glavicom lijevo-desno, a on se raspamećuje.

- A dokle ćeš?

- Oh, da, zaboravili smo reć. Kod Čeke.

- Ma cura pošla u grad, jašta, tražit momaka. A gazda cura. Zato ti nju vodaš sa sobom, mogu mislit kako cure prilaze?

- Prilaze, prilaze, ali se ne zadrže dugo.

- To je, gazda, kaži, do tebe, nije do mene. A vidi joj džempera, joj šege. Kako ga trpi?

- Super. Mopsovi su česti na modnim pistama za čuke jer dobro podnose garderobu a i podložni su dresuri, zbog toga ih ima dosta na filmovima.

- Eto vidiš. Ovdje se nešto kurče da su vrijedni, da cijeli svijet zna za njih, filmovi, muzika, moda, a đe su oni na filmu i na modnim pistama, nema to - sve vrijeme se obraća Čili. - Kad ti okotiš kučiće, uzeću ti jedno, pa da se vozamo, da budemo glavni u čaršiji.

- A šta će mušterije - uključujem se u razgovor.

- Kome smeta, nek ne ulazi. Vazda će bit ljudi što vole čuke.

- Bogme bi ti pazar opao. Nisu baš ljudi skloni čukama. Nisu ni taksisti, ti si možda deseti koji je naišao prazan a da je stao.

- Ma stipu papke. Da oni znaju koga sve voze, ćuku bi ko rođenog brata zagrlili. Nego stigosmo, evo tebi broj pa ti zovi kad ti god budem trebo. A ti, mala, ako koja priđe, ujedaj, ostaviće te on zbog neke kuje kakav je.

O psima i ljudima

- Je l to mops? - pita taksista za Čili.

- Jest - kažem obradovan što je prepoznao pasminu. Nije mi inače važno da li neko to prepoznaje, ali za taksiste jest. Ako zna pasmine, interesuju ga psi; ako ga interesuju, onda ih voli; ako ih voli, neću imati problem s prevozom psa.

Uđem tako bez problema.

- Joj neki dan sam vozio levata u Kiseljak da kupi mopsa. Došli tamo, čovjek iznese kuće s glave mopsa vidio nije. Traži 250 KM. Kažem ja nije ti to mops, jarane, on ila i bog jes. Đe su ti papiri? Kaže nemam. I ovaj levat kupi. Đeš ćuku bez papira kupovat, to ti je ko auto bez saobraćajne. Sretnem ja levata nakon dva mjeseca, pitam ga đe ti je mops, kaže on stipu me, jaro, eno ga narasta ko međed, ne znam šta ću s njim. A ja volim čuke pravo. Vazda sam imo čuke, ali velike, sad imam samojeda. Imo sam dalmatinera, bio isto frajer, znao hodat na dvi noge, otvaro vrata po kući. Ali moro ja ić u inostranstvo godinu dana radit. Dam ga jaranu na čuvanje. Vratio se ja i zovem jarana da ga vrati. Kaže on jes, tvoj je čuko, vratiću ti ga ja, al ti moram dat i ženu i djecu. Navikli se oni jedni na druge, to je čudo jedno, žao mi ih bilo razdvajat. A prije toga sam imo pit bula, al dva mjeseca i dao ga. Nisam ja karakter za tu sortu, treba njim znat vladat. Ne ko neki... Eto, neku noć, u četri ujutro, ba, dispečer kaže sa Širokače čovjek zove ima ćuku sa sobom. Je l velik il mal, pitam ja. Kaže srednji. Haj, reko, uzeću ga.

Dođem ja gore, stoji brko, pripremio prutove, svu onu ribarsku opremu naku, i stoji čuko. Gledam ja, kad on rota poveo. Šta srednji, paša? Znaš li ti šta imaš, jadan bio? Al haj, nisam šupak, pustim ga ja. Uvede on ćuku i stavi ga među noge, ko fol da ga lakše kontroliše. Kako sam kreno, tako čuko zareza i skoči, ode na zadnje sjedište, skače, laje, cvili, grebe, ko da je sto đavola u njeg ušlo. Te šta ću, ja jednom rukom vozim, drugom smirujem ćuku, sve vičem ššš i pokušavam da ga milujem ne bi li ga smirio. A gazda se ko pičkica ukipio, ne smije ga ni pogledat. I haj, smiri se čuko. Šta je ovo, jarane. Kaže nije naviknut, ne puštam ga s lanca pa je malo podivljo. Ne zna on, levat, ni šta ima. Ne može čuko bit na lancu, bola, radije ga ubij. Haj, dobro, dokle ćeš. Kaže na željezničku. U ribu? Ma na voz, kaže, pa na Jablaničko jezero. S ćukom? S ćukom. Ja budale. Ja po danu uzeo novine da vidim je l koga rotvajler u vozu zaklo, nije ništa u crnoj hronici pisalo.

Prekide ga dispečer. Pažljivo sluša taksista, zaškiljio na jedno oko.

- Ču li ga ti, majke ti?

- Čuo sam, ali nisam razumio.

- Pa to ti hoću reć. Juče ja stajo ovdje u jednoj ulici blizu deset minuta, čeko neku gospođu. Niđe je. Na kraju zove dispečer kaže žalila se gospođa što nije niko došo po nju. Bio ja, stajo, ocam. Pita dispečer đe si stajo. Na šesnes dva. Trebo si, kaže, na šesnes A. Sve nam ove dispečere dovode s govornim manama. Taman se na jednog priviknem, oni ga otjeraju, dovedu drugog. Bože sačuvaj. Ko da je uslov za poso da ne znaš pričat. Nego, đe sam ono stao?

- Crna hronika, je l čuko ikog zaklo.

- Ja, eto, ispričo sam ti, a evo i stigosmo. Svakakvih budala, paša moj, ne treba im dat ličnu, jer to nema ličnost, a kamoli ćuku.

Pjevač

Rekao sam taksisti da Dunja ne podnosi vožnju i kao svetu misiju na sebe je uzeo obavezu da joj ne bude zlo.

- Ne sekirajte se, gospodine; ja znam s djecom, odgojio sam ih troje, a šta sam ih se po školama i obdaništima navozo, ne pitajte. Nego, malena, kako ide ona pjesma o maci?

- Maco, maco mala/ ti si nešto krala/ na polici mlijeka/ tebe mama čeka...

- A ja sam mislio na onu:

Imam malu macu lijepu kao san oči su joj tamne kao kišni dan.

Brčići joj nježni dlaka joj se sja volimo je svi a najviše ja.

Dunja oduševljena pokušava da je ponovi, ali ne ide joj.

- Hajde, ponavljaj za mnom - reče taksist.

I njih dvoje krenuše stih po stih. Hoću i ja da budem dio raje pa lupim, čisto da skrenem pažnju na sebe:

- Ostane iz škole svašta. I ja znam dosta pjesmica. Sve što sam je naučio iz mog je djetinjstva, pretežno od prvog do četvrtog razreda.

- A vidiš, ja sam ovo sve iza rata naučio, kad sam dobio prvo dijete. Iz škole mi je ostala samo Katjuša.

I pođe je pjevati, a pjeva lijepo. Prastari Mercedes, prljava šoferšajba, visi tespih s retrovizora, preko kojeg nas gleda dok pjeva. Kraj mene Dunja, vesela. Čiko koji vozi i pjeva koga ne bi učinio veselim? I ja sam veseo, s kesom u ruci spremnom ako ona počne povraćati. Vozimo se seoskim putem, a uz put je sve u cvatu:

Rascvjetali jabloni i gruši,

Poplili tumani nad rekoj.

Vihodjila na bereg Kaćuša,

Na visoki bereg na krutoj...

Cijelu je otpjeva, dokaza da zna.

- Ovo ti je dokaz da je za pjesmu potrebno imat dušu. Nijedna pjesma na našem jeziku nije mi ostala u glavi a znao sam ih milion jer sam u horsku sekciju išo. Ova na ruskom, vidiš, jest. Jednostavno mi dušu obuzela. Još je samo jedna to uspjela...

- Koja?

- Ona ilahija Kad procvatu behari. Znaš nju?

- Znam - kažem jer pjesmu znam, ali i da ne poželi da me on upozna s njom ako kažem suprotno. Uvijek me neka nelagoda obuzme kad neko meni samom hoće da pokaže svoje pjevačko umijeće. Doduše tu je i Dunja, ali ne vjerujem da mu je stalo baš nju da impresionira. Iz istog razloga zapodjenem raspravu.

- Ne slažu ti se baš pjesme. Jedna ruska, ratna, revolucionarna, a druga islamska, duhovna. Ni tematski ni muzički ni ideološki.

- Ma pusti ti politiku. Nemoj gledat na stvari tako, okreni malo. Ne postoji pjesma zbog politike već politika zbog pjesme. Svaka je politika dobra ako iz nje može dobra pjesma izać, upamti dobro šta sam ti reko.

Dunja, kojoj svaka rasprava liči na svađu, reče:

- Nemoj se, tata, svađati. Neka čiko pjeva.

A ovaj jedva dočeka:

- Tako je, sine!

I krene: Kad procvatu behari, kad dunjaluk zamiri...

Miris behara dopirao je kroz odškrinut prozor i djevojčica je zaspala. Čežnja o kojoj pjesma govori ispunila je prostor i djelovalo je kao da žurimo na sastanak prizivan pjesmom s nekim sve troma nam dragim.

Biciklist

Dunji sam za rođendan kupio bicikl. Htjela je rozi. Nije bilo takvih pa sam kupio plavi. Mislio sam da ga mogu prenijeti s Vilsonovog do Malte, u najgorem slučaju ući u tramvaj s njim. Vraga. Težak. Ako ga guram, moram se sageti pa me zabole leđa. Vani 30 stepeni. Hvataj, Amere, taksi, možda i priču dobiješ. Staje mi taksist u čiji gepek bicikl ne može stati.

- Pa daj da probamo na zadnje sjedište, platiću duplo.

- Isprljaće mi sjedište.

- Okrenućemo ga na guvernalu.

- Isprljaće mi krov točkovima.

Ode čistunac. Grabim bicikl, ljut, u namjeri da ga u zubima nosim. Staje, međutim, anđeo i otvara vrata.

- Daj da tom željovcu prebacim bicikl - govori taksist s kojim sam se već nekoliko puta vozio.

- Nije željovac.

- Ako je pitar, neću - smije se.

- Željovka je.

- E sad ću još rade. Ubaci ga tu na zadnje sjedište.

Ja ipak obziran, guram ga između sjedišta. Ima prostora, ali ne može proći, zapinju pomoćni točkovi.

- Ma stavi ga na sjedište...

- Isprljaće se...

- Ko ga jebe.

I krenemo.

- Je l joj to prvo biciklo?

- Može se reći. Dosad je bilo sve nešto za skroz malu djecu, sigurno je da će na ovom naučit vozit.

- Kolko joj je godina?

- Šest.

- Ja sam svog dobio tek kad sam završio sedmi razred, na ljetnom raspustu. Prošo odličnim. Došo stari, iznio ga uvrh naselja gdje smo živili, sav u goloj vodi. Ja se odma natakario, nisam znao dobro vozit. Učio tako uzimajuć od raje pomalo. I krenem niza stranu.

Pri dnu stoji jedno auto, čovjek otvorio vrata i priča s granabdžijom. Zabijem se ja u njeg. Slomio sam ruku a nisam ni osjetio. Strkali se moji iz kuće da vide šta je bilo. Stara misli da ja plačem što me boli, a ja plačem za biciklom. Pukla guvernala, iskrivio se onaj prednji točak, ništa od njeg... Tri sam auta dosad slupo, ni sekund nisam žalio, a i sad mi bude teško kad se sjetim tog bicikla. Nema djetetu veće radosti od prvog bicikla, ne zna to onaj papak što te nije htio povest.

Goli otok

- Ostavila sam ti pare na portirnici - javlja poslodavka.

Odlučio 8. juli da od svakog dana uzme po jedan stepen pa je vani 365 stepeni. Ipak, besparica više smeta. Odlučim se, dok još ima ljudi na portirnici, da odem. Sa svakim korakom nestane kilogram volje, a voljan sam koliko sam težak. Imam 110 kila, znači mogu napraviti 110 koraka, nedovoljno do cilja, a treba se i vratiti. Zaustavljam taksi. Unutra klima uključena.

- Jesi se skuho? - pita taksist.

- „Sunce prži, kamen gori, to je, majko, otok goli“, volio je za vrućih ljetnih dana zapjevat jedan moj jaran.

- Dobra mu ta. Nego, kad već spomenu Goli otok, znaš li ima U sad tamo išta?

- Koliko znam, nema. Zabasa poneki novinar koji misli da se o tom ima još nešto reći i poneki turist.

- Vjeruj da mi je neki dan na um pao Goli otok.

- Što?

- Nemam para za more. I, pazi sad ovo, kad bi neko odlučio da pravi tu za turiste nešto, da im dočara kako je bilo, trebali bi mu statisti. Ja bih se prijavio da glumim tu zatvorenika ili policajca, svejedno, neka mi daju smještaj, cenera i obrok i imam more.

- Zatvorenicima nisu dali na kupanje, koliko znam.

- Ma dobro, nećemo bukvalno, to se odredi. Naprimjer, turisti nas razgledaju od devet do tri i poslije smo slobodni.

- Pa nije loše. I ja bih, ali kad bi moglo da budem samo policajac.

- Al dobro, što fukara zamisli, magarac ne može ponijet. Nego, gdje si pošo?

Kažem mu adresu i da me treba vratiti.

Kad me vratio, platio sam mu iz koverte koju sam uzeo s portirnice. Ispričao sam mu uz put po šta sam išao.

- Majke ti, kako bi ti meni platio da nisi tamo uzeo pare?

- Nikako. Zadužio bih se.

- Jebo majku, sve vas na Goli otok treba. Svak bi bez kurca u svatove.

- Pa dobro, šta sad, neko ga u putu nabavi.

Mokrogaći

Prijatelj nas je s izletišta dovezao do Ilidže, na taksi stajalište. Dunji iznenada skočila temperatura, morali smo nazad. Otvaram zadnja vrata Nini koja nosi Dunju i krenem da sjednem naprijed.

- Moraćeš i ti s njima nazad - kaže taksista - papak mi mokar sjeo naprijed, neće se ovo do sutra osušit.

Sjednem nazad, a on nastavlja.

- Danas jednog nisam htio vozit. Ide sa ženom, s peškirima su, vidim ja bili na bazenima. Jesi mokar, paša? Kae nisam. Sjede. Vidim ja cijedi mu se s bermuda voda. Haj ti, paša, izađi. Poče mu se žena svađat sa mnom. Svađaj se ti, gospođo, s njim, što se ne osuši. Pa je l tako?

- Tako je.

- I domalo, dođe drugi. Opet s peškirom, vidim ja bio na bazenu. Jesi mokar, jarane? Kae nisam. Haj sjedi. Sumnjiv je on meni, al djeluje ko suh. Jebi ga, neću mu ja gaće pipat. Priča kako je došo iz Belgije i tako. Kad je izišo, mokro sjedište. Eki papka. Pa što si išo u Belgiju, mogo si i u svom selu bit papak. Pa je l tako?

- Jašta. Nekulturan svijet.

- Al upamtio sam ga. Ako ga večeras vidim, posuću ga vodom. Srediće se on, da pokaže našim kokama markiranu robu, a ja pljus, joj što bi ga sjebo, je l de?

- Ne bi sebi dugo došo.

- Ma neće niko od nas s Ilidže da vozi te s bazena kad ih vidi s peškirima. Svi su se i danas razbježali, ja osto. Onda zovu dispečera pa im dođu ovi iz grada, kontaju evo love, a ne znaju koja je to muka. A ja to ne svatam. Hoćeš da si džek, to bazen, kupanje, koke, taksi, pa plati jarane. Reci jesam, mokar sam, vozi me, evo ti dnevnica, idi kući kad mene odvezeš neće ti više niko sjest. Pa je l tako?

- Jest.

- Ja volim puno pit, u kafani, s rajom, a kad popijem puno pričam, a kad pričam, ja sve mlatim rukama i, jebi ga, oborim neku čašu, razbije se. Odma ja onog momka, de mali vamo, izvini, možeš li počistit, evo ti petaka za čašu. Ne treba, kaže. Treba, izvoli. Došo sam ovdje, služiš me, ja još štetu da ti pravim. Tako isto i s taksijem. Ja te, bolan ne bio, vozam, ko hamal, budi zahvalan. Kaže pa ja ti plaćam. Pa jesi, plaćaš ti da te vozim, ali ne plaćaš da praviš štetu. Ali može i to. Hoćeš da ga spališ? Spali, jarane, polićemo ga benzinom, zovnućemo televiziju da snima, ali daj 15 milja. Ma svak nas taksiste potcjenjuje. Eto, taman ja tog mokrogaćog izbacio i sjebo se kad sam vidio mokro sjedište kad jedan čičica s

proširenja prstom išareti da mu priđem. Ko djetetu, ko da sam nešto skrivio, i ispod oka me gleda. Priđem ja njemu, reko izvolte, kontam treba mu prevoz. Kaže on gdje je stari Avaz. Sjedite, hoćete da vas odvezem? Ne, ne, kaže de ti meni objasni. Gledam ga ja i kontam bože sačuvaj.

- Znate li slučajno da li neka apoteka usput radi?

- Mislim da radi ova na Čvili, sad ču vam ja stat pa vi istrčite. A što?

- Da kupim sirup za dijete, nešto je temperatura zeza.

- E neki dan vozim prijateljicu, pošla ona da odvede dijete doktoru. Mali vazda ima mučninu kad se vozi, a tad još bio bolestan. Ja joj još pripremio kesu. Al ona se raspričala na mobitel i mali baci ključ, cijelo auto usra. Pa bona jesam ti dao kesu, što ne paziš. Ona meni daje cenera kaže evo ti operi auto. Ma ne možeš ti to oprat bez 70, a gdje mi je dnevnica? A ja još malom objašnjavo da gleda pravo, al ne možeš ti njemu dogovorit. Ustranu negdje zvjera. I onda kad ti naglo zakočiš ili naletiš u krivinu, želudac se iznenadi i dijete povrati. Da je gledo pravo, želudac bi znao šta ga čeka, psihički bi se pripremio da reaguje na pravi način. To je naučno dokazano. Evo ovdje ću ja stat, hajte vi u apoteku.

Kupio sam šta treba i izlazim. Nina i Dunja su van auta s kesom u koju je Dunja povratila.

- Na sreću, sve je završilo u kesi - kaže Nina kroz smijeh.

- Ma i da nije, platio bih ja pranje i dnevnicu, da čovjek ide kući.

- Odo ja svakako kući, ko zna šta će se još desit - smije se taksista.

Mi se odlučujemo da platimo i nastavimo pješke.

- Hej, hej - viče neki mladić i pokazuje mi da zaustavim taksistu. Ovaj taman što je upalio auto da krene. Kucam mu na prozor da stane. Mladić pođe da sjedne naprijed. Čuo sam taksistu kako govori: De, matere ti, sjedi nazad, mokro mi je ovo prednje sjedište.

Bez posla

- Šta, bolan, bez posla? To je isto ko da si mi reko da si umro. Pu, pu, pomakni se s mjesta.

- Ne pomiči se, voziš - kažem taksisti.

- Pa šta ćeš sad, jadan?

- Tražim.

- Znam jednog traži ga tri godine, ne budi primijenjeno.

- Nisam ja od tih, za taj period bih umro od gladi.

- Ne umire se tako lako od gladi.

- Fakat, šta ljudi jedu kad nemaju para, evo meni nestaje inspiracije za jelo?

- Odeš, jarane, kupiš one supe, četiri ih u pakovanju dođe za dvije marke. Pa onda u pekaru, jučerašnjeg hljeba nakupuješ, možeš i četri za marku dobit. Skuhaš supu i nadrobiš hljeba, može ti te supe bit osam dana.

- Ama sve to ima neku vrijednost... Hajde, pusti dvije marke, isprosiću ih za osam dana nekako, ali i za tu supu moraš prokuhat vodu, a nemaš, naprimjer, struju. Ja te pitam šta radiš kad nemaš para, ali nikako?

- Eh, ti nemaš para pa nemaš para, šta si sjeo u taksi, otkud ti pare, štedi.

- Pa nemam ni za taksi.

- A sjeo?

- Kao što vidiš, sjeo. Jebo pare šta je navika.

Kameni taksist

Ako si se jednom s njim vozio, nije se moglo desiti da ti ne ostane u pamćenju čak i ako nije ništa progovorio. Plijeni njegov pončo, minđuša u lijevom uhu, knjige kojima je ispunjen svaki prostor gdje taksisti inače stavljaju sitniš, hranu, piće, novine... Sklon je ezoteriji, mistici i književnosti koja s tim koketira, što baš i ne cijenim mnogo, ali autori koje sam kod njega vidio zahtijevaju intelektualni angažman: Castaneda, Hese, Gazali, Osho... Nije to literatura za svaku priliku a kod taksista je pogotovo nisam viđao.

S njim sam se vozio više puta. Uvijek s fotoaparatom. Pretprošli put upamtio je da me posebno zanimaju odrazi koje hvatam u lokvama. Nekad se uvelo lišće u lokvi uplete u kosu djevojke čiji odraz hvatam pa i ono dobije ljepotu koju su mu jesen i lokva oduzeli - tako nešto sam mu pričao.

Danas me s pika dočeka:

- Nema lokvi, sunce... Đe ćemo ih nać?

Nadrndan, bez para, u stalnoj potrazi za poslom, nisam mogao otrpiti da me još i on zeza, kažem mu:

- Đe i ti Boga, nirvanu, šta li već tražiš u tim svojim knjigama, pa ćemo fotkat njihove odraze. A taj tvoj - uprem prstom na Osha - naslovna bi mu se odnosila na ono o čemu priča da u to vjeruje, a ne bi tu stajala njegova glava.

- Sad si me malo bočno. Ja se zajebajem, a ti vrijeđaš.

- Ma dobro, rećemo da se i ja zezam. Nego, šta kažu, ima li nade za tebe? Put kojim hodiš vodi li u komunizam ili u nirvanu?

- Ja sam ti individualac. Put za komunizam krče milioni, ne mogu ja s masama, radije do nirvane, to svako za sebe krči.

- Kako ga ti krčiš?

- Dlijetom i čekićem, kroz kamen.

- Čuj to? Kovač Grubač, Radoje Dijak i ostala ekipa...

- Eh, eh, tako nekako. Meni je jedan plac od oca osto i tu sam ja napravio lafo vikendicu. Ma dva radnička kontejnera sredio i eto, samo da imam krov nad glavom kad krene nevrijeme. I tu ti ja u kamenu radim. Klešem svašta. Sad baš dubim jedno korito. Evo vozim te, a sve o tom razmišljam, kad ću kod kamena kad završim s poslom, pa udri. I tu ti je nirvana.

- Može bit. Ja znam da se nirvana pripisuje jogijima, meditaciji, ali ne pratim to naročito, možda ju je neko i kroz kamen dosegnuo. Ti ćeš to bolje znat.

- Nirvana ti je nestajanje koje je ustvari oslobođenje u sjedinjenju sa svim. Ako postaneš jedno s kamenom, onda si jedno sa svim. Preko kamena se vežeš za zemlju, vodu, zrak, sunce, jer sve to kamen doživljava kao i sebe. Odnosno ne doživljava... Kako da ti to objasnim, sve ko jest, a i nije. Naprimjer, tebe voda kvasi, sunce te prži, ti ćeš reć da to radi i kamenu, ali kamen to tako ne doživljava. Sve je to sastavni dio njega koji nema potrebu da imenuje stvari, pojave, stanja, zato kamenje i ne priča, ono ne treba rješavati nikakve nesporazume, sve je jasno i sve funkcioniše bez riječi.

- Fino si ti to objasnio. Ja bih radije tebe čito da pišeš nego tog Osha, naprimjer. Samo mi još reci kako ti kroz kamen doživiš nirvanu i kakav je to osjećaj.

- Pa fino. U kamenu je jako teško raditi, pogotovo amateru kakav sam ja. To traži punu koncentraciju na kamen, ni na šta drugo. Žena, dijete, auto, neimaština, sve to postepeno otpada kad se baviš kamenom. Onda na kraju otpaneš i ti. Prestaneš se bavit time šta ti od kamena hoćeš i počneš razmišljati iz perspektive kamena, šta on može bit. I kad si u njega ušo na taj način, ti postaješ jedno s njim i samog sebe ustvari oblikuješ. Tako ispadne. Tako da je to što će biti korito istovremeno i korito i kamen i ja i sve.

- I sunce koje ga grije i voda koja ga kvasi...

- Sve! Samo što ja još nemam hrabrosti da se oslobodim. Čim ja imam svijest o kamenu kao o nečem drugom u odnosu na mene, znači da ja izađem iz njega. A treba ostati u njemu. Skameniti se. To još nemam snage.

Politika i govna

- Što se ti ne učlaniš u neku stranku? - pita me taksista kojeg poznajem dugo.

- A što bih?

- Pa zbog posla.

- Kad bi svi koji su članovi neke stranke imali posao, našao bih i ja neku koja mi se najmanje gadi.

- Beli nemaju?

- Pa nemaju.

- Ni svi članovi SDA?

- Ni oni čak.

- Ali nisi ti buranija, ti si obrazovan čovjek.

- Nisam obrezan.

- Daj ne zajebaji, obrazovan sam reko.

- Pa šta će s mojim diplomama? Bolje da sam brišem dupe njima, nego da to oni rade.

- Jest, u govna će svakako, ali bar ćeš neke koristi imat od njihovih, a od svojih teško.

- Koja nam je najbliže odavde - u momentu odlučim da ga poslušam.

- Šta?

- Stranka.

- Da te vozim?

- Da.

- Ma nemoj, žao mi.

- Šta ti je žao, jesi ti to predložio?

- Predomislio sam se... Ti si se za te diplome mučio, na svoju ih guzicu potroši. Od svojih ćeš sranja sebe nekako i očistit, a od njihovih nećeš.

Snalaženje

- Naš blentavi narod na to kaže: ne znaš se snać - smješka se taksista i komentira moju višemjesečnu situaciju bez posla.

- Pisao sam ja o tom konceptu snalaženja. To ti je poživotinjenje ljudi, životinje se snalaze...

- Ja, ko ove čuke lutalice. O tom sam i ja nešto razmišljo, niko nam nije sličniji.

- Ne, oni su pošteni. Nema tu zla, prefriganosti, lukavstva. Ja više mislim na divlje životinje. Naprimjer, mužjak lava luta i prolazi mu period plodnosti, dotad se nije razmnožio, naiđe na ženku koja je taman rodila laviće i ona mu ne da, šta on radi?

- Siluje je - odgovori ko iz topa.

- Nema silovanja kod lavova. On joj ubije laviće i ona je, koliko sutra, spremna da zatrudni s njim. Eh, to ovi što se snalaze rade.

- Ubijaju nam laviće?

- Tako nekako. Obezvređuje te, uklanja, podapinje, da bi zauzeo tvoju poziciju, a on joj odgovara ko piletu sise.

- Pa jest, jebo majku, u pravu si. Evo i kod nas svak taksira. Nelegalnih taksista milion. Čuo on da postoji Sarajevo i taksi, odnekud iz pizde materine gdje su mu poso, kuća, džamija, škola, bolnica i kafana sve u jednom pa se ne treba nigdje vozat, a nije ni hodža ni konobar ni doktor ni učitelj, nikoji kurac. I šta će ti bit - taksista. Natakari firmu i eto ga u Sarajevo da meni uzima poso.

Ne zna ulice, mušterija ga navodi lijevo, desno, crveno, zeleno... Nema on, bolan, ni semafora odakle je došo...

- Eh, eto to ti je jedna vrsta snalaženja. On ubija tvog lavića, neko njegovog ubio tamo.

- Ma nije on ni imo lavića.

- Otkud znaš? Možda je čovjek sadio krompir, pa ga zajebo Holanđanin s uvoznim krompirom, ne može više od toga da živi.

- Pa neka ide u Holandiju da taksira, šta je meni došo?

- Volio bi on, možda, da ga neko protjera u Holandiju. Ne možeš tek tako otići, štite oni svoje laviće od divljih životinja koje se snalaze.

- A mi, vidiš, ništa. Pušku pa ubijat, nema nam druge.

- Ne možemo to mi zaštititi, to radi vlast, mi možemo samo u zatvor ako krenemo pravdu dijeliti po svom.

- A na vlasti najgori lešinari.
- Pa to ti je... Vrh piramide snalaženja.
- Šta su oni lavića pobili, jarane.

Bobe

- Hoš bobu?

- Kakve imaš?

- Razne, za sve vremenske prilike i za sva raspoloženja. Evo vidiš, ova je ljuta ko išta. Šta ti je god teško na duši i na pameti, ti uzmeš ovu. Ni na šta nećeš mislit već samo na to kako je ljuta. Ova je opet slatka, go šećer, ako ti je pao šećer ništa ti više u toku dana slatko neće trebat. Kad je vruće, ti uzmi ovu, ona osvježava, i tako.

- Imaš kakvu da zaboravim besparicu i to što sam bez posla?

- Tu su ti najbolje neke punjene alkoholom, ali u velikim količinama da ih jedeš - smije se. - Nemam to, ali de ti ovu ljutu probaj.

I bila je takva, tjera te samo da na nju misliš.

- Je l ti svakom ovako dijeliš bobe?

- Svakom. To je najbolje. Ljudi se osjećaju komotnije, opuste se, svakom su bonbone zanimljive. Onda nema teških tema, svakog zanima, ko i tebe, je l ja to svakom dijelim i kako se tako razumijem u bonbone. I onda samo pričamo o bobama. Pa more li ljepša tema bit?

- Teško. Bobe su zakon.

- Vidi ti šta je tu boja, ukusa, mirisa, ja da nisam taksist samo bi se njima bavio, pravio ih i prodavo.

- Kad bi svak bio ko ti, ja bih sutra počeo s tim poslom.

- Eh, ako se hoćeš bavit tim poslom, moraš da natjeraš ljude da zavole bonbone, da ne mogu proći pored izloga a da ne svrate i ne kupe. Ili neka samo gledaju, i to ti je kompliment. Ja sam ko dijete po pola sata biro koje ću kupit. Na onom jednom pakovanju dimnjačar, pa ja zamišljam kako se ona topi a on se, mali dimnjačar što se može vidjet pod mikroskopom, na njenom soku ko na konopcu spušta i čisti mi grlo. I za svaku sam imo nešto što mi je razbuktavalo maštu. Pa sam pravio apoteku, ne zovu tablete džaba bobama, je li, svaka je bila lijek za nešto. Na to moraš navest ljude, da im bombone budu više od slatkiša.

- Ti ćeš mi biti PR.

- Šta?

- Ma znaš ono, glasnogovornik, da pričaš ljudima što su moje bonbone za njih.

- Može, i PR i vozač.

- I degustator.

- Hoš mi tri plate davat?
- Hoću, al u bobama.

Ters

Taksista je stao na pješačkom koji prelazi starica korakom tristogodišnje kornjače. Vidno ga je iznervirala njena sporost.

- Sve je ovo Tito razmazio po radničkim odmaralištima i na kojekakvim poslovima gdje se samo sjedi za dobru platu. Sjedi, puši, pij i šta sad? Sad sve bolesno. Kukaju kako su male penzije, nemaju za lijekova. Švicarska penzija, jarane, tebi ne bi mogla doteć za lijekove koliko si bolestan. A što si bolestan? Što se nisi čuvo. I sad država kriva!? Sve bi ja to zatvorio u njihove sobe, da se među svijetom ne pojavljuju, samo ga usporavaju i sjebaju.

- Po meni nisu ni mladi mnogo bolji - podbadam da vidim šta o njima misli.

- Mladi su bezveze jer ništa ne znaju, a ništa ne znaju jer ih škole ničemu ne uče. Eno, moj mali kad god dođe iz škole ja ga pitam šta su učili, a on kaže ništa. Primaju dobre plate ni za šta. I opet im malo. Plus četiri mjeseca oni ništa ne rade, na raspustu su. Ne boj se, nikom od njih na um ne padne da sezonski taksira ili moleriše. Ne, ne. Sjede i laju na državu, misle daće im se ko što im je Tito roditeljima đavo. Da i ta četiri mjeseca ništa ne troše po morima i planinama, da im se daju radnička odmarališta...

- Ma ja. Nema ništa da čovjek upre prstom i kaže evo ovo valja.

- Nema. A bilo bi kad bi ljudi prestali lajat. A to što ljudi laju opet su krivi novinari. Samo viču kako su političari lopovi. A za to su opet krivi političari. On potplati jednog da viče za ovog drugog kako je lopov, a onaj potplati drugog novinara da viče za ovog prvog političara kako je on lopov. I onda ispadnu svi lopovi i onda kažeš kako lopovi vode državu i kako u njoj samo lopovi mogu uspjet. Ako je tako, onda ću i ja bit lopov, pomisli čovjek, i ode tako sve u helać. A nije tako. Evo, šta meni fali a nisam lopov?

Ksenofob paranoik

- Gledaj šta je ovih patki na Miljacki - kaže taksist.

- Ja ih volim gledati kad lete u jatima i uvijek me iznenadi koliko ih ima.

- Kad mi to ne ubijamo, mora ih bit. Francuzi i Talijani bi to sve pobili. Ne može ništa živo njihovo nebo preletjeti, u vrapce pucaju. Sve jedu. A mi smo pitom narod, s nama može sve živjeti.

- A što je onda bio rat?

- I to su nam stranci nametnuli, posvađali nas da onda oni mogu na televiziji gledat kako se mi koljemo. Sve će oni, naopaki su do kraja. Ja neću ni da ih vozim. Ako skužim da je stranac, samo kažem: no, no! Neka ga ćaća vozi. Al ne pikam ja ko strance Slovence i Makedonce. Što je živjelo u Jugi, može sa mnom. Ove Albance s Kosova bi vozio, ali ne znam ih razlikovat od ovih iz Albanije pa ne vozim. Haj ti znaj je l on iz Prištine il iz Tirane kad isto pričaju? E, ako hoće da priča naš, to je drugo. Stranac nije tu od dobra! Kad mi nešto uradi, kasno će bit. Bolje spriječit nego liječit.

- Baš su te opekli.

- Dvadeset godina se ja pečem na ražnju zbog njih. Jedva kraj s krajem. Otkad su razvalili Jugu, meni više ništa stranjsko nemoj. Sad bi da rede stvari, a narod naivan, vjeruje. Pa ne bi te uništavali da ti žele selamet!

- A ovi naši političari su ko nešto bolji?

- Nisu, uvijek si imo domaće izdajnike i strane plaćenike, to su političari i nevladin sektor.

- A zamisli da ti se pruži prilika za posao, naprimjer, da budeš vozač u američkoj ambasadi?

- Ne bi im dugo potrajo, a ne bi ni oni meni. Jebo i Gavrila i ISIL šta bi ja tu uradio.

Evropejac

Dokle, pašice? - pita taksista.

Kažem mu, ne zalupivši dobro vratima.

- Izvini, pašice, malo jače lupi, ne valjaju ta vrata. Neću ništa da ulažem u njega, moram ga mijenjat. Usvojilo ovaj zakon da moramo imat klimu, airbag i sve ko taksisti na zapadu, u Evropi. Kupio sam auto i eno ga čuči u garaži, ne daju mi da ga izvedem na ulicu dok ne izmirim zakonske obaveze. A šta je reć? Imo ja kaznu platit, i platio im, ali kaže mi žena na šalteru da je nisam platio dok njima na kompjuter ne legne da sam platio i onda će mi dat potvrdu da sam pred zakonom čist. Dotad vozim starog.

- Kakva je kazna?

- Ma došla žena traži mi da je prevezem 200 metara, i ja neću. Boga mi neću! Ali nisam se svađo, nisam je vrijeđo, uputim je na kolegu odzada s kojim sam u dilu. Kad je on na šutu, ja uzimam kratke relacije, a kad sam ja, onda ih uzima on. Ali ona hoće sa mnom i bog. Ne možeš joj objasnit, jedna glava sto jezika. Ama, gospođo draga... Džaba ti je. I đe je đavo, ona ti je žena jednog inspektora. On je nju pošlo da nas testira i dođe meni kazna što odbijam mušterije zbog kratkih relacija. Platio sam ja to, kažem ti, ali nije leglo na kompjuter. I eno čuči mi Ford u garaži s klimom, s airbagom sve ko kod evropskih taksista.

- S Mercedesa ćeš na Forda? - pitam znajući za boljku taksista koji voze Mercedes.

- Jes, jarane, mečka je mečka. Evo koliko ga vozam, 17 godina, nikad problem, peri-deri, samo sam mu moro vodu i ulje mijenjat, ko živo čeljade kad mora jest i pit a doktora ne vidit. Zdrav-prav! I vjeruj da mi nije lako. Eno Forda u garaži 17 dana, ja ga ni oko kuće nisam provozo. Pođem pa se vratim, ne mogu. Lakše mi je kad ženu prevarim. Božja grehota. Ali nemam ja sad para za Mercedesa, a usvojilo taj zakon, jebaji ga. Meni je evropskiji taksista s Mercedesom bez airbaga, nego onaj s Fordom s airbagom, ali haj ti to njima objasni.

- Ford je, koliko znam, američki auto?

- Pa šta ti pričam, pašice!

Izbori

- Gledam ove predizborne plakate, majke mi ću poginut. Zablenem se u njih, ne gledam ni kud vozim, ne mogu da vjerujem kakvi sve smradovi hoće da su vlast - kaže taksista, nagodan da čuje i moje mišljenje.

- Gledam ih i ja pa se desi da malo fali da me kakav, možda baš takav ko ti, što isto zvjera okolo, ne pregazi.

- Ama ne mogu se načudit. Znaš ono kad te dijete naljuti, pa onda, da ti se umili, izađe pred tebe ko anđelak. Odma zaboraviš da je išta loše uradilo. E, takvi su ti ovi: kradu, lažu i onda pred izbore svi ko stidne mlade.

- Pa hoćeš li im zaboravit?

- Ni zaboravit ni halalit. Došio mi je da im počnem ić na dženaze pa kad efendija upita: „Hoćemo li mu halalit?“ da kažem - neću. Na Sudnjem danu nikom od njih neću halalit. Dabogda svi pocrkali prije mene. To mi je najveći merak kad čujem da je neki prdekno. Ja bi se, bolan, da sam na njihovom mjestu u mišju rupu zavuko, a ne ovako narodu prst u oko, ko biva: mir, mir, mir, niko nije kriv. Ma šta nije? Nemoj da ti sad taj prst slomijem... - uživio se kao da baš u tom trenutku s pomirbenim zahtjevom pred njim stoji njemu najomraženiji političar.

- Šta im najviše zamjeraš?

- Nekad sam zamjero konkretne stvari, što se ne otvaraju radna mjesta, što ovo, što ono. Sad im zamjeram što postoje. Nemam ja kad gledat šta su i šta nisu uradili. Znam da je sve naopako i da ne bi bilo tako da ih nema. Onda mi je najlakše tako - zamjeram im što postoje.

Matični broj

- Šta hoće ovi pred Parlamentom - pita me taksista, misli na demonstrante. Zbog njih je često blokiran saobraćaj što taksiste jako nervira.

- Bore se za jedinstveni matični broj. Ne mogu ga bebe dobiti.

- Čuj to?

- Ne mogu.

- Pa šta je razlog? Baš mi je to zanimljivo. Otkud to da bude problem kad ljudi nemaju šta jest?

- A eto, problem. Preko tog broja mogu ti iščitati sve, pa i regiju unutar koje si rođen. Sad Srbi hoće da se tu može iščitati i entitet, a Bošnjaci im ne daju. Ko biva, njima nije važan entitet, važna je država. Vide u tom srpski nacionalizam koji bi da po važnosti iznad države stavi entitet.

- Pa i nije važan... Šta njima ima bit važno da je neko rođen u Republici Srpskoj? Jest mi to važno, u pičku materinu... Potpisuješ ugovor o prodaji stana i tamo onda onaj notar može znat jesi li rođen u Federaciji ili u Srpskoj, to je njemu znaš kako važno. A jest mi, opet, država važna. Jake mi države, bolje joj je da se nigdje ne vidi, da sakrije svoju bruku.

- Naravno da nije važno. Uglavnom, jedna djevojčica umal nije umrla jer zbog njihovih prepucavanja oko toga šta je važno nije mogla dobiti JMB. Samim tim ni pasoš koji joj treba da se ide liječit vani. I onda se raja digla. Ili nek se ne vidi ili nek se vidi gdje je ko rođen, samo usvojite taj zakon da djeca mogu dobiti jebeni broj.

- Tako i jest. I, usvojiše li?

- Pa vidiš da nisu, još se okupljaju. Hoćeš i ti tamo?

- Hoću, majke mi. Koliko radi bebe, toliko i radi sebe. Da to što prije riješimo pa neka se razilaze, da mi ne smetaju po cesti.

Hodža naivac

- Kažu u Titin vakat bila diktatura, ništa se nije smjelo reć. Malo morgen. Danas je diktatura. Sve nas kradu, a svi šutimo, jer, ko biva, uvijek može gore. Koga god upitaš što se ne buni, pravi se naivac, ko moj babo rahmetli što je govorio kad ga upitaju o politici: „Ne znam ništa, ja sam naivac" - poče taksista svakidašnju jadikovku o teškom životu opterećenom politikom.

- Baš tako stari govorio? Što?

- Ma sjebali ga u vojsci svojevremeno. Umro mu brat i on dobio dopust. Susreo se kući s bijedom, đe nemaju šta jest. Kad se vratio u vojsku, prvu noć, kad su gledali dnevnik, vidi vagone žita kako ih voze za Rusiju. Glasno prokomentariso: Moji nemaju mrve brašna, a vagoni za Rusiju idu. I sjebali ga, gazili ga u mraku da nikad više ne dođe sebi. Kad se vratio, kupio sebi slikarski pribor i noso ga po prirodi. Sliko pejzaže i govorio da je slikar naivac. Nije htio radit ko hodža, iako je medresu završio, i s te strane se malo bojo. Ma koliko se on plašio to je čudo jedno. Moj brat navijo za Partizan i na ogradi počeo pisat Partizan. Napiso je „PA" i igra ga ponijela dalje, ostalo tako. Stari, rahmet mu duši, skoči: "Pička vam materina, hoćete da kažu kako veličam Pavelića Antu! Brišite ovo!" Iza rata su neki meni govorili kako su muslimani bili ugroženi u komunizmu pa i njega spominjali ko dokaz. Ne, ne, nije moj stari bio ugrožen što je musliman, nije on s vjerske strane kritikovo sistem, već s ekonomske. Neće se oni njegovim perjem kitit. Da su imalo bolji od komunista, pustio bi ja to, ali, kažem ti, stoput su ovi nacionalisti gori. Sad smo svi od straha naivci.

Tragovi rata

Sjedam okrenut leđima, ne gledam u vozača.

- Dobro veče - kažem.

- Esselamu alejkum - odgovara taksist.

Okrenem se naglo, kao da me neko užarenom iglom ubo. Alergičan sam na nedostatak elementarne kulture kod odraslih ljudi. Ako prvi pozdravljam, odzdravi mi isto. Iznenađenje prođe kad sam vidio bradu do pupka.

- Alejkmuselam - odgovorim i vožnja krenu. - Kako vaš dan - upitam.

- Šućur Allahu, dobro.

- Vidim imate još tragova rata?

- Pa ima malo - odgovori on, ne sluteći da na njega mislim.

- Odakle ste vi?

- Iz Beograda sam otkad su me protjerali iz Sarajeva - lažem.

Šuti taksist nekoliko trenutaka, a onda:

- Kako često dolazite?

- Rijetko, poslom.

- Kako vam se čini Sarajevo, ovo poslijeratno?

- Izgradilo se dosta toga novog.

- Pa i nije nešto, tu i tamo. Kako je u Beogradu?

- Lijepo, ali rodni grad je rodni grad. Volio bih se vratiti, ali...

- Imate ovdje stan?

- Imam, renovirao sam ga i izdajem, žao mi prodati.

Pa eto, imate se gdje vratiti.

- Imam, ali nemam gdje raditi, teško je povratnicima naći posao.

Šuti taksist do kraja vožnje. Na kraju on: „Prijatno“, ja: „Allahimanet“.

Ikar

- To mi je najdraži spomenik u Sarajevu - govori taksista za Šobin spomenik Ikaru.

- Što?

- U ratu jednom, ja na liniji, gladan ko ker. Gladni svi, ne samo ja. Rečeno nam kako će nam iz sela svega donijet. Ja čekam, čekam, ali ništa ne stiže. I otvorim ja konzervu Ikara...

- I šta?

- Taman kako sam je pojeo, eto iz sela hrane. Svega... Pite, mesa, čorbe, a ja ne mogu ni da zinem. Zovu mene da jedem, ma kakvi. Odmaknem se od njih da ih ne gledam. Kako sam se odmako, roknu granata. Pritrčim raji kad sam vidio da više neće padat, a tamo, jebo majku, ko da je posred one sofre pala. Sve iskasapljeno.

Odšutimo neko vrijeme, a onda taksista kratko doda:

- Čuvam i sad kući onu praznu konzervu Ikara.

Il' je geler il' je asfalt

Vraćam se iz Stanojevića. To selo svaki prijeratni taksista zna kao Petroviće. I uvijek je tu nepogrešiv problem. Ja se vodim adresom: Treba mi jedno vozilo, Stanojevići, broj 52.

- A jesu to Petrovići?

- Zove ih neko i Petrovićima - odgovorim.

- Jesu l Gornji il Donji?

- Ne znam, adresa je Stanojevići, broj 52.

- Dajte broj telefona - kaže dispečer. Kad naš taksista bude blizu, on će vam se javit.

Dam broj telefona. Taksista je tri puta zvao dok se snašao i dok me je našao.

- Ne znam ni doć ni kako se mjesto zove, znam samo da su me odavde gađali - kaže taksista.

- A zar im nije bio merak, vidi grada, ko na dlanu - okrećem priču na šalu dok se spuštamo.

- Poserem im se na merak. Ja sam ti kad je rat počeo bio jako mlad. Sad kad me gledaš ovako sijedog ne bi reko da sam ja ikad bio mlad. I volio sam sve što vole mladi - smije se. I mislio sam da sam nepogodljiv. Ne znam kako bi se drukčije izrazio. Ali jesam kurac. Pičim ja da oslobodim Grbavicu, već se vidim tamo. Prska na sve strane. Gađaju nas s Vraća, ma da je samo s Vraća, odsvakud čini ti se. Ne znaš šta te više bije, asfalt ili geleri. Pogodi me. I dan-danas kraj kičme nešto nosim, ne znam je li asfalt ili geler.

Tako se to uglavilo da to niko ne smije vadit, a ako se pomjeri, nepokretan ću ostat. Postoje neke skupe opcije, ali ne hajem. Jebo zdravlje koje toliko košta. Sva sreća mali mi je u Danskoj, sa ženom. Ne vjerujem ja da će ovdje ikad bit bolje.

- Pa što i ti ne odeš njima?

- Ja sam ti razveden, ali nema to veze, nisam ja u zavadi sa ženom. Rat nas rastavio, jebi ga. Nije ona htjela da se vrati, nisam ja htio tamo i pukla tikva. Mogu ja i danas otić, pomogli bi oni meni sve. I mali je više veliki, i on zove. Možda ne idem što znam da mogu otić kad hoću?! Ali, vjeruj, ja i ne znam više kako meni može bit bolje.

Granica

- U Lukavicu, na autobusku - kažem taksisti.

On skida firmu i objašnjava:

- Moraš skinut firmu kad prelaziš granicu entiteta, a i kantona isto, policija te može oglobit pravo. A kakvo je vrijeme došlo, moraću i pasoš vadit da uđem u Lukavicu.

- Šta misliš, gdje će carina bit, kako će to izgledat ako se Srbi fakat otcijepe?

- Ma biće karina a ne carina, šta će izgledat, i ovako nam je jadno a ne još to da uvedu. Ali haj ti znaj, smrdi sve na to.

- Dobro je ako ne budeš s puškom išao u Lukavicu, a ne taksijem.

- E ja, boga mi, neću. Ako pukne, preko grane, jednom su mene zajebali, više neće. A, pravo da ti kažem, baš bih zbog tog i volio da zapuca, ne možeš drukčije pobjeć odavde.

Antigrad

Hvatam taksi u Istočnom Sarajevu.

- Može do grada?

- Do kojeg?

- Do Sarajeva, na Maltu.

- Pa tako reci... Vi odozdo na nas gledate ko na selo.

- Bolje reći ko na predgrađe - zajebajem ga nakon što sam ušao. Ne bi mu pravo, ali krenu.

- Znaš, kad kažem da idem u grad, nikad ne idem u Lukavicu. Kad idem u Lukavicu, kažem idem u Lukavicu. Kontaš ti mene? Lukavica je daleko.

- Kontam ja tebe. Eto te ko moj jaran. Došo on kod mene prvi put iza rata, živi na Marijin Dvoru, gdje sam i ja živio, i kaže: „Lijepo ti je ovdje, samo nekako daleko." A ja ga pitam od čega je daleko? Od Čaršije, od Marijin Dvora, od čega? Ja više u Sarajevu nemam orijentira, nemam ničeg za šta sam vezan. Ovo je sad moj grad. Tu idem doktoru, tu mi dijete ide u školu... Kontaš ti mene?

- Kontam, ali ne mogu imat tvoj kont, a ti moj možeš, jer si ti bio kao što sam ja, a ja nisam bio kao što si ti. Shvataš? Ti znaš na šta mislim kad kažem do grada, je li tako?

- Naravno da znam, al te malo prcam. Morate vi iz grada više shvatit da mi nismo jedno.

- Mi iz kojeg grada?

- Mislim vi iz Sarajeva.

- Ma to ljudi, ustvari, znaju. Zato i kažu da odavde idu u grad. Bojim se da te ne uvrijedim ako ti krenem objašnjavat...

- Reci, reci, slobodno, hajde...

- Istočno Sarajevo ti dosta ljudi iz Sarajeva ustvari doživljava kao antigrad...

- Ma znam tu priču, ono urbicid, Srbi divljaci i to...

- Donekle si u pravu, međutim, radi se o tome da je prvo bilo Sarajevo kao grad. Onda kao antisarajevo nastaje Srpsko Sarajevo. Srpsko Sarajevo je nešto što nije muslimansko ili hrvatsko ili bilo čije Sarajevo, samo srpsko. Potom se preimenuje u Istočno Sarajevo, svoj šovinizam mimikrira. I to ljudi osjete i zato ga ne priznaju za grad. Mogućnost različitosti je svedena na minimum, što, priznat ćeš, nije karakteristika nečega što se naziva gradom. Bar ne kod ljudi kojima je Sarajevo sinonim za grad.

- Onda je ovo (sad smo već uveliko u Sarajevu) antigrad. On se riješio nas, Srba, nismo mi njega.

- A vi ste onda napravili novo-staro Sarajevo što pršti od multietničnosti i gdje je svak dobrodošao?! Da jeste, onda bi se to moglo reći. Ali hajde, činjenica je da ni Sarajevo ne trpi baš različitosti. Ipak, ono ih ima u svom sjećanju i potencira ih kao svoju vrijednost. Sarajevo jednim dijelom želi sebe starog, a Istočno Sarajevo sebe želi u suprotnosti od tog.

- Haj super, samo nek ste vi skontali da mi više nismo isto. Da idemo različitim putevima. I da nas prihvatite kao grad.

- Prihvatiću kad u gradu uhvatim taksistu i kažem mu da me vozi u grad a on me odveze u Lukavicu.

Gospođa sa Sokoca

Sjedam u taksi na štandu kod Zgrade institucija BiH. Samo što smo krenuli, zamal ne udari neku ženu.

- Pička joj materina. Znam je, došla odozgo sa Sokoca. Srpkinja, šta će drugo bit kad je sa Sokoca, je li? A nema gorih Srba nego na Sokocu, vjeruj ti meni. To ti je sve go četnik. Ne kaže se džaba: Čuvaj se vlaha sa Sokoca, turčina iz Stoca i latina iz Doca.

- Da, stara je to narodna - kažem, a mislim koliko moraš biti jadan da prihvataš narodne misli kao mudrosti.

- Kad je počela radit u državnoj službi imala je brkove veće od mojih. Ona, bolan, ni danas ne zna šta znači depilacija, a ide na nju! Ide, jašta, vidi joj se i po nogama i po brkovima. Provrti se po kancelariji i onda hajmo po Sarajevu. A sve im Sarajevo mrsko.

- Kome?

- Pa ovima sa Sokoca. Sarajevo je muslimansko, nema u njemu srpskog uha po njihovoj priči. A sve joj dao Alija, pička mu materina, i njemu i njoj.

- Kako joj je sad Alija to dao?

- Pa je li on Republiku Srpsku potpiso u Daytonu?

Prekida nakratko tiradu o Srpkinji sa Sokoca. Zaustavlja se kod kolporterke koju, očigledno, poznaje.

- Neka si, vala, Ramiza poslala tamo kod crkve da malo on drežđi na suncu. I jesi ga vazda štedila, sve on bolestan, lafo ne može, pa tu hladuje. Bolje on bolestan da tamo bude, pa ako crkne, nije neka šteta, svakako se tome nadamo. Šta još da se i ti razboliš pa onda dvoje bolesno, a treba vam onog malog školovat?

Sviraju iza nas, stvorila se kolona, meni se žuri, a on bi još pričao. Od buke sirena ne mogu da čujem šta mu kolporterka odgovara. Nisam siguran da se i oni mogu međusobno razumjeti. Nastavlja vožnju i priču.

- Ramiz joj je muž, na Žuči fasovo geler u stomak. Hoda s plastičnim crijevima i ima povišen šećer. Imaju tog malog na fakultetu. Misliš da su on ili žena mu mogli u državnu službu? Kurca-graha. A znaš kako žive? Donesemo im mi sa štanda garderobe koju iznosamo i ponekad ručak. Od prodaje novina plate režije i, što im pretekne, školuju dijete. Ovdje im je dobro, znaš, velike se kolone stvaraju. Ona stoji s jedne, on s druge strane ceste, pa mnogi tako dok čekaju da krenu odluče se i da kupe novine.

- Kupuje li ih ikad ona sa Sokoca?

- I tebi je za oko zapela, a? Jesi vidio kako nosi guzove? Udariću je jednom autom u njih, majke mi, a čekaću da se tako namjesti da izgleda ko da je ona kriva.

O terorizmu

- Vidiš ti dokle je to došlo. Izađeš na ulicu i ubijaš ljude, nit ih poznaš nit išta - komentariše taksista teroristički napad u Parizu.

- Što bi moro nekog poznavat da ga ubiješ - pitam.

On zastade sekund, razmisli, pa reče:

- Pa šta ja znam. Da nekog ubiješ, moraš ga mrzit. Da zamrziš tolke ljude, treba ti pet života. Haj, rećemo, ovi što su po Parizu ubijali su ko biva muslimani, pa mrze ove koji nisu. Ovda ti mene presjeci ako su oni imali pojma jesu li i ovi koje su ubili muslimani ili nisu. Zato tu meni ništa nije jasno. Svake zumre, bolan, tu ima. Bio sam ja u Parizu. I crnih i bijelih i muslimana i Hrvata, ovih katolika ustvari, a ima i Hrvata, jebaji ga, nisam puno pogriješio. Eto, nije taki slučaj, ali i ono neki dan u Sarajevu je isto, onaj što je opljačko banku pa ubi čovjeka prava-zdrava, i to na biciklu, samo prolazio tuda.

- Što je važno ako je na biciklu?

- Ne znam, meni je to važno. Čovjek se trudi, vodi zdrav život, vozi biciklo, usput štedi na gorivu, misli uštediće za nešto i budala ga ubije, prava-zdrava, sve tako na biciklu. Ne znaš šta je gore, što te može ubit i onaj ko te ne zna, nisi mu ništa kriv, ili što ne znaš više ko te može ubit.

Vehabija

Zabradatio preko svake mjere i podvrnutih nogavica glumim vehabiju. Svijet potresaju teroristički napadi koje prave ljudi izgledom slični meni.

- Es selamu alejkum - kažem taksisti. Očekujem da će moja bradata pojavnost bar mrvu nelagode kod njega izazvati.

- Alejk muselam, paša, dokle ti?

- Do Fahdove džamije, Allah te nagradio.

- Saćemo mi, paša, malo su ove gužve zbog snijega, valjda nećeš zakasnit.

- Samo u Allahovo ime i s iskrenim nijetom, nigdje se ne može zakasniti. Samo sabura!

- E to i ja, bi l ti meni vjerovo, vazda govorim. Samo nek je nijet ispravan i sa saburom sve će se postić.

- Nanijetio sam na ikindiju dole stić, hoćeš sa mnom, poslije će bit i lijepo predavanje o žrtvi u islamu.

- Ma ne mogu ti ja tog. Dvije godine sam ti ja išo u džamiju. Čudna je to priča... Ja sam ti puno pio, svakom na belaju bio... Jednu noć, ma kakva noć, sabah, idem ja kući pijan i sve mi se neke fleke po putu pojavljuju. Taman ko da su od Jupola. Meni neki unutrašnji glas govori izbjegavaj te fleke, ograisaćeš. I ja teturam malo što sam pijan, malo da izbjegavam te fleke. Odjednom se prolomi ezan i nestade fleka. Dođem kući, po glavi se od straha pokrijem. Sutradan ti meni jedan jaran veli, kad sam mu to ispričo, to ti Allah pokazuje put, a on je bio vjernik, znaš, i još reče vrijeme ti je da se za njegovo uže uhvatiš. I tako, malo-pomalo, ja ti s njim krenem u džamiju. I trajalo je to dok mene svašta nije počelo interesovat, a odgovora nigdje. I na jednoj džumi hodža drži vaz o tome kako se žene razgolićuju i kako ne bi smjele tako. Na kraju vaza dignem dva prsta da ga upitam nešto oko toga. Znaš, kod mene se žena nije htjela pokrit. Kad će ti on meni, nema u džamiji ni dva ni tri prsta, nisi u školi. Sve odozgo s onog mindera. I tu ti ja raskinem s islamom, ali nisam počeo pit. A sabur i nijet poštujem.

O smrti

- Umro Milovan, kaže taksista za kolegu sa štanda.
- Kako, čovječe, jučer sam se s njim vozio?!
- Jebi ga, svi smo dan prije smrti živi.

Bakšiš

- Eto, još će mi i papa izbit dinar iz džepa, još me i on našo. A fin mi djelovo...

- Kako će ti papa izbit dinar?

- Pa dolazi, jarane, u Sarajevo, kako ne znaš, svi samo o tom trube.

- Ma znam da dolazi, ali šta s tvojim taksijem ima?

- Izmijenjen režim saobraćaja, a kakav je god, neću moć maknut od gužve. Svi se pogube kad im malo poremetiš navike pa ko da su svi istovremeno na svim mjestima kud si ti naumio proć.

- Pa znam to, ali to je jedan dan. Znaš ti koliko ljudi zbog pape dolazi u Sarajevo i prije njega, a ostaje i poslije. Svima treba prevoz. Na mostu izgubio, na ćupriji dobio.

- Jok ba. Ništa od stranaca. Žugaju njima po ambasadama na sarajevske taksiste. Čuo sam ja to. Ko, eto, mi ih krademo...

- A vi ko ne kradete?

- Ma nije to do nas, već su oni škrti, ne ostavljaju bakšiš. I onda ga ti provozaš malo duže, taman za iznos tog bakšiša. Ali rijetko nalete, kažem ti, žugaju im po ambasadama na nas.

Vrane

- Pogledaj šta je vrana, što su se nešto uznemirile - govorim taksisti i gledam kako se nebo od njih na moment zacrni.

- Zlo je to veliko - odgovara on.

- Misliš slute nekom zlu? - pitam u nadi da će mi ispričati zanimljivu bapsku priču.

- Ma jok! Poganluk je to veliki. Izbacuju iz kontejnera smeće, a i opasne su jer mogu nekog ubit.

- Kako će vrana ubit?

- Eh, hajde ti prođi gdje njihov ptić ispadne iz gnijezda pa ćeš vidit. Nećeš znat kako da se odbraniš. A nije samo to. Ja često sa svoje zgrade sklanjam kamenice koje one donesu i stave na okapnicu. Nek jači vjetar puhne, ode kamen, a s te visine najmanji kamen može nekog ubit, to je, bolan, neboder, 17 spratova. Gledo sam jednom kad joj letva iz kljuna ispade, nije nikom ništa bilo a moglo je, samo da je neko dole stajo. A što su i pametne, to je čudo jedno. Gledo sam jednu ukrade kesu smokija s trafike, proključa je, istrese smoki u lokvu da se raskvasi i onda ga jede. Haj ti to meni objasni kako ona zna da je u onoj kesi smoki i da se to jede?

- Sigurno je nekad prije krala?!

- Možda. Ali nekad je moralo bit prvi put. Kako je tad vrana znala da je tu smoki? Čovjek to nikad ne bi znao da nema reklama u kojima mu se kaže da je to smoki ili da mu roditelji ne kupe kad je mali. A vrana, vidiš, zna.

- Možda ju je neki penzioner hranio smokijem pa sad zna?

- Možda, haj ti znaj. I ti penzioneri, staro, pomatušilo, besposleno, vrane smokijem hrane. Ali svejedno, opasnost je to velika. Prije rata su lovci njih ubijali. Dobijali naknade za vranine nožice. Isto ko za pseće repove šinteri. Sad niko ne ubija ni čuke ni vrane. Ne znaju ovi nadležni koja je to opasnost. Ubijat to treba. A i bilo ih je manje prije rata, nisi ih moro ni ubijat. Bile su gradske, što su živjele od građana, ali ih je bilo i na selima koje su živjele od seljaka. Sad seljaci došli u grad pa i njihove vrane za njima. Eh, vidio bi ti, kad bi neko ove seljake vratio, koliko bi manje vrana bilo.

Dijaspora

- Joj što ne volim kad dignu nos, ko oni su sad nešto iznad. Promijenila ih Njemačka, Švedska, gdje ih sve nema - komentira taksista dijasporce.

- Možda ponekog i jest, samo što promjena ne mora nužno biti na bolje.

- Kakvo bolje. Ne liči ni na sebe ni na ono što hoće da bude. Ne znam kako bi ti ja to opiso. Najbolji primjer je moja jaranica Šefika iz srednje škole. Luda bila za jednim Mujom. Nisu joj dali s njim da se zabavlja jer je on Rom. Ko biva ona nešto bolje. Došla prvi put iza rata, srete me, vodi djevojčicu za ruku. Gdje si, šta ima, sve tako ta neka priča. A ona meni sve o nekom Alenu, ko da ga ja znam. Te Alen nije mogo doć ima obaveza, te Alen digo kredit za kuću, te Alen radi tri posla. Sve joj mogao, došao, pošao, digao, a znam je, pričala ko i ja, normalno, bez kreveljenja. Nisam ja mogo izdržat da se pravim da znam ko je Alen i upitam ja ma ko ti je, Boga ti, to. Kaže ona: „Pa Mujo, bolan, ko će bit." Eto, to ti je, nije on ni Mujo ni Alen.

- Jesi upito nju kako se zove?

- Nije se bunila što joj se obraćam sa Šefika, a tamo je garant drugačije zovu, što bi Mujo bio gori od Šefike? A mala se zove Ela, kako se ona s dva babina imena nosi, Bog te pito.

Izgubljeni taksist

- U Gabriela Morena Locatellija - kažem i provjerim jesam li ponio novčanik.

- Gdje je ta ulica poslije rata?

- Gdje i uvijek. Prije rata je nije ni bilo.

- Ja prije rata vozio na Koševo u tu ulicu! - ljuti se on.

- Ama nisi mogo nikako, čovjek je talijanski humanitarne, pogino u Sarajevu u ratu i dalo mu ulicu.

- A jest, jebo majku, u pravu si. Sjećam se ja tog Talijana, sjećam se i kad je pogino, tuga živa. Ni luk jeo ni lukom smrdio, a poginu tako. Ali ima tih ulica, mijenjalo im imena bezveze. Ne valja više neki čovjek, daj nek se ulica zove po onom koji valja, ali kad valja čovjek, nemoj ga ukidat ili premještat. A ima i toga. Premjeste ulicu. Šta im to znači? Ko biva sad nam manje valjaš pa evo ti manja ulica? Kako može neko mrtav valjat pa ne valjat? Istražuju ga, jašta su, sve se bojim. Eto, to ti ja ne mogu skontat. Ma sve ti je to samo da zbunjuju nas taksiste.

Ponuka to mene da mu ispričam iskustvo s jednim dispečerom.

- Jedan taksi u Gabrijela Morena Locatelija - naručim. On ti meni otamo: - Kadrije..., kako dalje rekoste? - Nije Kadrija nego Gabriel Moreno... On sve sriče: Ga-bri-jel Mo-re-no... - Locateli, nastavim. A on: „Mokateli“. I još napomene da neće moći naći nikoga ako sam van Sarajeva.

- A to je sigurno ovaj novi, mladi... Babo mu je bio taksista pa umro, onda njega zaposlili. Šta će, dijete, ono se i ne sjeća kad je Sarajevo bilo grad pa imalo i žive Talijane.

Pitanje

- Grbavica ti je ko zvrk pite - kaže taksista. - Brojevi tako idu, od većeg ka manjem, uvija se u sebe ko jufka.

- To mora da je neki pitar smislio da zezne Željovce?

Taksista crče od smijeha.

- Dobro si, jarane, vidiš to mi nije palo na pamet. Dobra fora, prodaću je nekom. A i ja sam Željovac, al i pitu volim to je čudo jedno.

- Nisi jedini, sigurno.

- Pita je majka, jarane. Ne kaže se džaba „napitaj“ umjesto „nahrani“. Znaš kad kažu „napitaj dijete“?

- Znam, kako ne.

- Eh, pa to ti je od „pita“. S majčinog mlijeka na pitu. To ti je temelj. Joj, evo odma mi se jede kako pričamo o njoj.

- De ti, stani, kupi sebi pitu negdje.

- Ma evo, čim tebe odvezem odo negdje da se najedem. Neću u autu. Usmrdi se auto, pa se mušterije žale.

- Čuj to da i pita nekom smrdi? Desi li se ikad da iko od njih uđe s pitom ili s bilo kojom hranom.

- Desi. Ali ne dam da se jede. Kad sam sebi zabranio, svakom ću. Ako je dijete, pustim, mada razmišljam da i to zabranim. Przne ta djeca, Bože sačuvaj, a roditelji nehajni, boli ih briga. Niko da za sobom počisti, ma ni izvini da kaže. Ali opet kako češ reć djetetu da ne može jest? Ili roditelju da uzme djetetu iz ruka kiflu ili smoki? Da mi u plač krene?! Radije ću usisavat nego ga slušat kako plače.

- A bi li zabranio dojenje u autu?

- E na to još nisam naletio, ali ne bi. Pito bi da i meni malo da.

Stalne mušterije

Čim sam sjeo u taksi, taksista gurnu ruku ispod mog sjedišta i pomjeri me nazad, da mi bude komotnije.

- Razrasto si se, mašala, baš imaš duge noge.

- Jest, jest, valja to čuvat, Senada.

Smije se na moju filmsku repliku, izgleda da je gledao „Ovo malo duše“.

- Koga si ovako kratkonogog vozio?

- Ma ženska jedna sjedila...

- Znao bi joj ti i ime da su joj noge ko moje.

- Jest malo niža, ali je lijepa, ko i sve žene, ustvari.

- Čuj to? Baš sve?

- Ma ja ti, jarane, volim žene, to je čudo jedno.

- A kakve su one s tobom?

- Kakve su god, u svakoj ja nađem ono nešto što se meni svidi, i kad su ljute i kad su nasmijane i bezobrazne i ljubazne, sve to ima neku svoju draž.

- Ti mora da si na Ibrici Jusiću odrastao?!

- Jest, jest, u svakom slučaju te volim, što Ibrica pjeva.

- A daš li im do znanja da ih voliš?

- Svakako. Obavezno ih vozim ispod cijene, pomognem s prtljagom ako ima potrebe, ljubazan sam, ih, svašta ja tu šejtanam.

- Bude li išta, nije valjda da svaka samo ode i više se ne vidite?

- Dosta njih mene zove, postanu stalne mušterije. Mene raja zove taksista za žene. Ti si mi danas treći muškarac kojeg sam sjeo, i to me svaki na palac uhvatio, a ja baš kreno jednoj stalnoj.

- Pa dobro, imaš li išta više s njima osim poslovnog odnosa - već gubim strpljenje s njegovim otvaranjem.

- Kažem ti, paša, postanu stalne mušterije. Pametnom je i išaret dosta.

Ljubavnik

- Uh, što je ova dobra - komentariše taksista ženu koja prelazi cestu.

- Koriste li ovakve taksi - pitam ja.

- Koriste, ali nemam baš od svake koristi.

- A od nekih imaš?

- Bude svašta. Baš neku noć odvezem jednu u Buća Potok i zadržim se dokasno kod nje, kad evo danas od nje poruka, pita hoćemo li ponovit. Ma kani me se, ženska glavo, ko da je meni do zabavljanja. U drugom sam braku, a treći put mi se ne ženi.

- Misliš da će žena saznat?

- Haj znaj. Od mog Seje žena je saznala. Imo on jednu malu iz Sjenice, studirala tu, zaljubio se u nju, žena mu saznala i ne taksira više. Sjedi u kući. Žena mu čuva tuđu djecu a on ponekom nešto popravi. Vješt je s rukama i od toga žive. Mene moja još nije skontala. Ali rijetko ja ordiniram po Sarajevu, pa i ne može. Joj što sam jednu Mostarku imo! Ovdje studirala. Ja ih uvijek skupim po četvero pa ih po cijeni autobuske karte vozim i ostanem onda dole malo s njom. I udade se. Ja kontam nema više nje, a uvukla mi se pod kožu, ma malo je reć. Kad jedan dan, zove ona. Ja sam za sat bio iz Sarajeva u Mostaru, bi l' se ti meni vjerovo? Muž joj negdje na putu bio, ali ima staru tetku koju pazi, dva sprata iznad tetka živi. E i to je peh da ti se desi da u istom haustoru imaš stan s tetkom, to ja nikad nisam čuo. Sve me strah da tetka ne siđe, a kakav sam baksuz može se i muž vratit. U pet sati ujutro ja izađem, zbog komšija, da me neko ne vidi. Nisam spavo nikako, iscrpljen. Zaspem u Jablanici, bilo je oko šest, probudim se u jedanest, popijem kafu i hajde kući.

- I šta žena?

- Ma ništa, reko joj da sam na putu, ko što sam i bio, nisam ništa slago. Vjeruje ona meni. Kaže: - Jeble te pare, misli na zdravlje malo, vidi te kakav si. A kontam u sebi ti bi bila gora da si radila šta i ja.

Ljubavni jadi mladog taksiste

- Joj, jarane, u kakav sam belaj upopožali mi se taksista sa štanda iz moje ulice. Znamo se, slobodan je da kaže što drugim mušterijama ne bi smio.

- Pričaj.

- Ma znaš da ti ja imam onu ljubavnicu. I hotel-motel, meni ti to dosadi. Reko odo ja pravit vikendicu, pa valjaće meni, valjaće i raji. Iznajme od mene vikendicu kad im na um padne to, da prostiš, a jebo taksistu koji nema ljubavnicu, je li? Ne budem ti ja naivan, ja sam to tempiro kad je punac htio dizat sprat na kući. Ja stalno naručujem građevinski materijal, nemam para, ali ženi ne smeta, za njenog je babu. I napravim ti ja to. Malo, skromno, ali za merakanja se ubilo. I, šta će ti bit... Ganjo ja onu boračku penziju, ganjo i izganjo. Traže otud meni da moram dobit potvrdu da nemam nekretnine na sebi. I ja, kako mrzim administraciju, pošaljem ženu da to ganja. Dođe ona, ulazi u kuću, a sve pjevuši: "Rječica 23, Rječica 23".

- Šta ti je, ženo?

- Šta je tebi Rječica 23? - ona će meni.

- Ne znam, nikad čuo - pravim se nevješt.

- Imaš nekretninu na sebi, budalo. Kad si ti to i za koga pravio?

- Ma to je nešto od mog rahmetli babe garant ostalo, a on, jadan, meni to ostavio da ja i ne znam.

- Ne bi ti njoj mrsko, te ona na tu adresu, vidi kroz prozor moje stvari, zna da sam tu bio, i evo njene poruke od jutros - pokazuje mi taksista poruku. Psuje mu i mrtvog babu i kurvinsko nasljedstvo i poručuje da kući ne dolazi.

- Šta ću sad sa života?

- Daj datume: godišnjica braka, njen rođendan ili djetetov, šta je najbliže? - pitam ga.

- Godišnjica braka.

- Pa eto ti, spremao si vikendicu kao iznenađenje.

- Bravo, majstore! Al si mi i ti, profesore, namazan.

Hoću da platim, a on ne da, još nudi vikendicu na korištenje.

Konkurencija

Fotkam iz taksija.

- Trebo bi ti sa mnom u noćnu pa fotkat zadnje sjedište. Čega se ja, jarane, sve nagledam. Sinoć uđoše dvije trebe, sve regularno, ja pogledam u retrovizor da zraknem onu što sam je šmekno kad je ulazila, kad ona se s onom drugom ljubi.

- I šta ti?

- Ništa. Šutim, vozim, kontam...

- Šta kontaš?

- Odma mi u glavi kako bi ih sve pobio. I pedere i lezbejke. A onda nešto razmišljam da lezbejke i ne bi. Ona ako dođe tobe, može opet valjat, a ovaj, ako i dođe tobe, može ti bit konkurencija.

Sado-mazo

- Golubice bijela, što si nevesela? - pitam utučenog taksistu.

- Ma, evo, vozio malog u Mostar.

- Pa što, je li sve u redu?

- Ode na probu u Velež. Petnes mu godina, nikad se od kuće nije odvojio sam ni na dva dana, a sad će dole bit čitav mjesec. Neće školu, a talentovan je za fudbal, možda i uspije, haj znaj. Kakva nam je država i kako se ni o čemu ne vodi računa, prije neće nego što hoće. I tako, eto, razmišljam o svemu i plačem. Sve sam uz put preplako.

- Pa šta ćeš plakat, jesi normalan, ako se bude trudio i uspjeće.

- Ne znam. Isto sam se pito, vjeruj mi, jesam li normalan. Plačem i na um mi padne šta ako me policija zaustavi pa me pita što plačem. Nema smisla da kažem da sam odveo sina na probu u Velež...

- A šta misliš da te zaustavi policajka pa ti zapjeva: „Baš ti lijepo stoje suze“, stavi ti lisice i još ti zada po guzici da imaš rašta plakat?

- E jebi ga sad. Baš me znaš izvuć iz crnjaka. A i napalit.

- A je l, pali te to? Jesi ikad probo?

- Nisam.

- Što ne kažeš ženi da ti se sviđa kaišem po guzi?

- Jesi normalan, kad bi za to znala, ne bi me prestajala mlatit

Taksistkinja

Uđem u taksi, sjednem, i nakon što smo krenuli sjetim se:

- Ups, možda sam trebao sjesti pozadi?

- Što? - upita taksistkinja.

- Pa nisam baš na vrijeme skužio da žena vozi, trebalo mi je malo da se oči priviknu, znate, nije to u Sarajevu česta slika. Vozim se 20 godina, prvi put mi je da sjednem u takav taksi.

- Pa kakve veze ima što sam žena, što ćeš nazad?

- Pa žene obično sjedaju nazad kad muškarci voze, kad žena vozi onda valjda treba muškarac da sjedi nazad?!

Poče se ona smijati.

- Šta je smiješno, jesam li nešto glupo reko?

- Nisi, nisi... - i opet smijeh.

Kad se smirila, onda će:

- Zar ti misliš da bi tebe žena vozač mogla uznemiravati?

- Ne znam, jesi ti od takvih?

- Nisam, ali zato žene sjedaju pozadi kad muškarci voze, boje se uznemiravanja.

- Misliš?

- Sigurna sam. Ili prosto neće kontakt nikakav.

- Jesu te žene nedruštvene - našalim se.

- E... Zato slabo i voze taksi.

Matematika

- Sve je prešlo na internet - kaže taksista, ne bez žaljenja. Iz moje je ulice, često se s njim vozim. Klincu sam mu poklonio polovan laptop, pitao sam ga kako mu služi, a on je počeo sa staračkom kukumavkom. - Moj mali kaže da ima jednog od najboljih drugova kojeg nikad nije uživo vidio. Bi l ti to meni vjerovo?

- Zašto ne bih. Internet je kanal implozije svemira koju ja vidim kao prelazak materije u antimateriju. Sve će tamo otići, danas prijateljstva, sutra nešto drugo.

- O čemu to ti, matere ti? Kako to reče?

- Stara je to teorija. Ako je svemir nastao eksplozijom, nestat će implozijom. On se širi i iz krajnje tačke svog širenja krenuće nazad u svoj fetus. Ja, ipak, mislim da će biti usisan u virtualno, u beskonačni eterični prostor, nešto kao internet. To je, otprilike, to. Šta ti misliš?

- Ja mislim da je svemir beskonačan, onda se ne može ni širit, a onda nema ni te tvoje implozije. Đe će ukurac?

- Nije beskonačan. Svemir je materija. Samo ništa ima potencu beskonačnosti i svemir se širi po tome ništa, shvati to kao prazninu.

- I u toj praznini je, ko biva, svemir? A jesi se ikad upito kako je on u tom ničemu nasto? Nije ga ta praznina rodila?

- Ne znam da li ti se desilo ikad da kupiš monitor, nov, ispod čekića, upališ ga i vidiš jednu depikseliziranu tačkicu, takozvani mrtvi piksel. Ona nije namjenski proizvedena. Svemir unutar praznine figurira kao mrtvi piksel, remeti njen sklad, savršenstvo ničega. Međutim, koliko god on da se bude širio, on će uvijek biti tačkica u odnosu na beskonačnost praznine.

- Stani, stani... Hajde, eto, tu imploziju sam ko nešto i skonto, sad si prešo na tehniku o čemu isto ništa ne znam, te despike... kako se već te tačke zovu. Vidim ja doćeš ti i do matematike, a kad me dovedeš do razlomaka možeš mi jebat mater.

Kuća

- Nisi muško dok ne napraviš kuću, to sam ja na sebi skonto - priča taksista na Dan žena. Žao mu žena, jer je malo pravih muškaraca, a to su oni koji su pravili kuću.

- Kad praviš kuću, jarane, ti se i psihički i fizički očeličiš ko što nikad nisi. Nisi muško ako si se nadavo i naprimo batina, nisi muško ako možeš puno popit, nisi muško ako brzo voziš ni ako si spavo s puno žena. Sve sam ja to probo dokazujuć i sebi i drugima da sam muško. Ništa bez kuće! Ali ne pika se ako je kupiš ili ako ti je neko ostavi u nasljedstvo... Ništa to. Moraš je pravit iz temelja, u svakom pedlju njenog rasta učestvovat. Možeš li me shvatit?

- Ne mogu još. Moraš mi objasniti šta te konkretno učinilo muškarcem, u kojem si trenutku postao svjestan toga?

- Ja sam ti napravio dvije sobe i kupatilo. I preselili se ja i žena tu pa ćemo nadograđivat. Teško išlo pravo, jednog jutra nije bilo ni za jest ništa. Ja da izađem do granapa, kontam uzeću na veresiju nekih namirnica, taman se obuo, kad neko zvoni. Radnici, ovi što mi na kuće rade, došli jer im kasnim dva mjeseca s isplatom. Dogovorim se s njima, obećam im da će do mraka dobit pare i krenem u potragu za lovom. Od jednog do drugog čovjeka za kojeg sam mislio da će mi dat na vjeru. Dali su mi samo oni koji su istu muku imali. I pomogli mi još da im vratim dug. Nalazili mi dodatne poslove, upućivali me kako da razvijam njihov poso pa od procenta koji od tog zaradim vraćam njihov dug. Taj osjećaj pripadanja ljudima koji su napravili kuću nigdje nije muškiji. I onda, pošto smo mi muškarci po prirodi lovci, kad unosiš što stekneš u kuću koju si ti napravio, nije isti ko kad unosiš negdje gdje si podstanar, a-a. Tamo možeš unijet i kradeno, znam, unosio sam. Ali u svoju kuću nikad! Strah te kletve, strah te svega što je loše, baš postaneš odgovoran. Lovac, muškarac. Kontaš sad?

- A postane li žena muško ako napravi tako kuću?

- Koja je tako napravila?

- Pa ne znam, pitam, šta ako jest neka, je li ona sad muško?

- Aj, majke ti, nećemo se sad preseravat. Čuj žena da pravi kuću?! Žene raskućuju.

Nek ide u redu

- Jarane, kad padne snijeg il kiša, Sarajvo ti je najveći grad na svijetu. Nikad nigdje stić - govori taksista dok stojimo u gužvi zbog saobraćajnog kolapsa izazvanog kišom.

- Vidiš ti šta je auta, čini mi se da ga je izvezo i onaj ko ga nema, ko i ja - nasmiješi se.

- Kako misliš nemaš auta - pitam zblanut..

- Pa fino, jarane, ovo je moja firma, auto jest registrovan na mene, ali ja ga nemam kad koristit za privatne potrebe. Nemam ga za svoj ćeif. Po 16 sati ja dnevno radim i zaradim od 1500 do 1700 maraka. Dok napunim frižider, platim režije, troškove oko auta, reci ti meni đe sam? A eno, moj komšija, kaže da radi za 500 maraka mjesečno i kupi auto. Kako, ne znam. A znam, došla neki dan njegova žena kod moje, pita fildžan kafe. Reko sam ženi: Sad si joj dala i više nikad. Ja ne mogu tako. Naučio sam bit domaćin. Kupim Coca-Cole, kupim rakiju, pivu, da ima ukoso... Kad neko dođe, ja volim da ima. Onda ovih dječijih radosti za unuka... Kad otvori frižider ili svoju onu ladicu, da se obraduje. A kad bi živio ko on, umrli bi i ja žena i unuk, to ti je na troje jedna pašteta dnevno. Nisam naučio i džaba ti.

- A često je unuk kod vas - pitam da skrenem priču na djecu.

- Ja i žena smo mu staratelji. Snaha je sina i njega napustila. Sin je pio i dok su bili u braku, a kad je ona otišla, otišo i on u alkohol skroz. Ne može se on ni o sebi brinut a kamoli o djetetu.

Govorili su nam kako ćete vas dvoje s djetetom, stari, nećete dočekat da naraste. Prije ćemo mi dočekat nego mu ćaća i mater. Kažu, Bože daj da ide po redu, a ja najbolje znam koliko to može bit pogrešno. Nek ide u redu, a ne po redu.

Utom ona gužva očepi.

- Krenulo, rekoh.

On šuti i vozi.

Vlah, pijanac, evlija

Pada kiša i hladno je. Lagano sam obučen i bez kišobrana. Ne mogu takav do tramvaja, a nemam keša da uzmem taksi. Ipak ga zaustavljam.

- Prvo ćemo do bankomata kod Merkatora pa ćemo dalje, bez keša sam, smeta li?

- Ama šta će smetat, samo sjedi. Ko mi nije platio, svakom sam halalio. I od sebe sam nudio džabne vožnje. U ratu sam najviše džaba vozio. Sredi mi neko da dobijem goriva i ja vozim. Kad nema goriva, ne vozim, šta ću. Poslije rata sam uvijek imo stalnih mušterija koje su teško bolesne. U podne - u ponoć, svejedno! Ako zovu, vozim. To nikad ne naplaćujem. I nešto kontam, jarane, da nisam vlah i pijanac, bio bi evlija.

Baletan

U taksiju svira ex yu rock. Slabo s taksistima o muzici pričam, pomislim i popravim praksu.

- Čudi me da ne svira narodna?

- Želite li? Mogu ja nać stanicu.

- Ma ne, to je pozitivna konstatacija, obično puštaju narodnjake.

- Ja sam na Radio Stari Grad, Radio M i tako te urbane stanice slušam. Meni je to malo ofiraža da puštam narodnjake, ima finog svijeta, reće daj gle papka. A pravo da kažem i ne slušam ih osim kad popijem, onda svakako sve može proć.

- A ima li raje što izvoljevaju na muzici?

- Ima, kako nema... Uveče, kad popiju pa uđu u taksi, onda traže narodnjake.

- Samo narodnjake?

- Ja idem tamo gdje su ti što to slušaju. Stipu ove urbane, to je gola sirotinja a i svi su u gradu, pa slabe su to relacije. Narodnjaci imaju para, a idu van grada. Ja se parkiram kraj Bazena i čekam, tura zna koštat i cvaju.

- Čuj, zar rade Bazeni?

- Rade, kako ne rade. Svaki vikend sam gore.

- A sve ne voliš narodnjake - podbadam.

- Ma ne ulazim, ne slušam, već čekam. Jesam jednom ušo, moram priznat, pritužilo mi. Ja u WC, tamo sve pliva. Joj jesam se tad ismijo, ocam. Čistačica džogerom ko fol kupi, ma ne može se to tako pokupit, to treba ispumpavat. Ali šta će, natjeralo je. Pita je frajer: „Tetka, šta je ovo?“ A ona će: „Bazeni, sine, bazeni.”

- Dobra fora. A to mi je, vidiš, zanimljivo. Ima ih, doduše, i u gradu, ali većinom su ta narodnjačka popularna mjesta za omladinu udaljena. Što je to tako?

- Evo šta ja kontam... Ove pjevače dovode, treba puno raje da stane, treba veliki prostor a bučno je, teško je to nać u gradu. Onda, nećemo se lagat, tu gdje je puno para, ima i droge i prostitucije, bolje se s tim malo izmjestit. Al nisu samo Bazeni, odem ja i na Ilidžu. Koga može zapast, vikendom noćnu da dole radi, taj ne mora više ništa radit. Pjano sve, ne zna kud udara, pršti bakšiš na sve strane.

- I traže da im puštaš narodnjake?

- Nije problem, za te pare svu noć ću bit didžej. Jednom jedan baletan na Ilidži, odma s vrata, kaže daj nešto narodno. Ja promijenim stanicu, a on cvaju, kaže: „Pa đe baš tu, jarane.“

Pogodila ga pjesma. Ja samo stanicu promijenio, a on ko da je ja sviram, ma šta sviram, ko da sam je ja smislio.

- Čuj baletan, a narodnjak?

- Ma ja tako te pjandure zovem, znaš, ko baletani, plešu, lelujaju po cesti... Pošto popiju jezero alkohola, zovem ih još i labuđe jezero.

O pijancima

Kako sam sjeo u taksi, počeo sam kihati. Kad sam kihnuo sedmi put, taksista će:

- Do trećeg puta je nazdravlje, sve preko je za doktora.

- Ma jok, to je meni od rođenja. Kad sam se rodio, prvo sam triput kihnuo pa tek onda zaplakao. Ne boj se, neću te zaraziti.

- Ma kakvi, ne bojim se ja toga. Kakve sam ja vozo u bolnicu iz bolnice, u hitnu iz hitne... I nikad ništa. Nego tanko si se obuko, možda je od tog.

- Ma nije. Dan je bio kad sam iz kuće, bilo toplo.

- Jest, topli su dani. Mogo bi uštedit na grijanju da radim po danu, ali sedma je godina kako samo noćnu pucam. Ne mogu ja one gužve i srkleta.

- Ima i noć svoje gužve i srklete.

- Ma nije to ništa. Mi taksisti smo ti pomalo i psiholozi, znaš. Procijenim ja kome ću stat. Desi se nekad i da fulam, ali Sarajevo je mal grad, kakav si god, ne možeš me gnjavit duže od deset minuta. S kraja na kraj Sarajeva meni toliko noću treba. A zamisli da profulam karakter kad je dnevna špica, treba ti po sata, nekad i više.

- Ko najviše gnjavi, jesu pijanci?

- Ma ne... Pijance nikad ne izbjegavam. Moj punac rahmetli je volio popit, a ja i on smo dobra raja bili, vazda je govorio: „Sine, ko pije, taj je dobar čovjek.“ Neku noć mi jedan ostavi cvaju bakšiša.

- Eto, ispade dobar tebi, ali kakav je za porodicu? Možda njima fali ta cvaja.

- Ne budi smiješan. Dubina njegovog problema puno je dublja od njegovog džepa. Ta cvaja njega samo žulja. Ni prebolit ni umrijet. On se muke riješio kad je meni to tutno.

Pušač

Mašem taksisti. Staje. Bacam cigaru. On nešto gestikulira. Kad sam ušao kaže da nisam trebao baciti cigaru, puši i on.

- Joj kako volim kad mi pušač uđe u auto.

Ćaća ti je pušač, kontam u sebi.

- De, sad, ovu moju jednu. Fakat nisi trebo bacit. Grehota je. Poskupile opet. Suho zlato si bacio. Eto prokontaj, u prosjeku jedna cigara sad 15 feninga košta. Da ih u refuzi kupuješ, skupo je, a ne ko ja - štekom. Sjećam se u ratu si ih mogo u refuzi kupovat i mislim da će opet to uvest. Svakako sve miriše na rat. Jesi ti primijetio kako se sve manje ljudi grebe za cigaru? Obrazli narod, kontaju ljudi da je to sad skupo. To ti je ko da pitaš 15 feninga, prošnja! A ti je onako na pola frljaknu, a ja ti išaretim, nemoj. Volim ja kad mi pušač uđe u auto. Onda i ja naslobodno zapalim. Još pogotovo onako s ulice s cigarom da se ne moram mislit je li pušač. Najgore mi je kad pitam u svom rođenom autu: „Hoće li vam smetat cigara?" A još ako odgovori da mu smeta, odma bi ga istjero. A kad bi tako istjerivo ljude, onda ne bi imo za cigara. I još kad počnu popovat o tome kako se na zapadu podrazumijeva da se u autu ne puši, pa se raspričaju o kulturi... Uh! Inače ti ja ne volim kad mušterija priča. Izvolte, dokle? On kaže i bog te veselio. Šta imamo pričat, nismo skupa ovce čuvali. Dokle ćeš ti?

Nelegalni taksist

Nedelja produženog vikenda. Kišno popodne. Izlazim s Dunjom iz busa s dvije teške torbe. Mnogo je sličnih meni što traže taksi, ali ja sam u nezavidnoj situaciji. Od autobuske do moje ulice vožnja traje kratko. Taksisti su prema takvima nemilosrdni. Ispred nosa mi ode njih nekoliko, uzimaju više mušterija odjednom pa ih usput izbacuju. Po glavi uzimaju deset maraka. Stoje dvojica muškaraca na štandu, jedan me upita:

- Dokle ti, paša?

- Tu, u Envera Šehovića...

- Imam ovog da odvezem na Kovačiće pa onda možemo do tebe...

- Može.

Odvede nas iza štanda gdje mu je parkiran auto bez taksi oznake.

- Ovi legalni su lopovi veći od nas nelegalnih. Jeste vidjeli kolko ljudi kupe i koje pare uzimaju? Ja se tu sakrijem i uvijek meni pretekne neko kome svi pobjegnu ili ga neće. Ja sam zadovoljan. Đavlu malo bilo. Eto tebi ću do Kovačića uzet šest, tebi do Šehovića isto toliko, je l pošteno? Nedelja je kiša je, žuri vam se, imate stvari, ti si eto i s djetetom... Je l realno? Ovi bi ti uzeli cenera, a tebi bi, jarane, zbog djeteta uzeli i 15.

- Sve u redu - kažemo uglas ja i saputnik.

Na Kovačićima, čovjek vadi cenera.

- Rekli smo šest, paša, evo tebi četiri kusura...

- Ovo su ti tri marke, daj još jednu.

- A što dobro vidiš, a naočale nosiš?

- Pa zato ih i nosim.

- Moraću i ja počet. Eto, nisam vidio koliko ti vraćam, mogo sam i sebe oštetit. Ne bi ti vidio da je na moju štetu, je l de? - smije se taksista.

- A što mi se djevojčica ušutila?

- Tek je iz autobusa, malo je i prehlađena.

- Odma joj limunatu napravi, nek toplu popije, diže to iz mrtvih. Gdje si u Envera Šehovića?

- Idi kroz Paromlinsku pa ću ti objasniti gdje da skreneš.

- Ja rekoh šest, nije ti puno, sigurno?

- Ma ne, sve je u redu, pa pristao sam. Kiša je, nedelja je, nema taksista, a i da ima, kradu, je l, šest maraka je super rješenje.

- Ma ja. Ne bi sigurno jeftinije prošo ni kod kog. Jesam ja nelegalan, ali sam pošten. Ja sam samo žavrno državu, a ne bi ni to da ja mogu zaradit da poplaćam sve što treba da bi uredno taksiro. Ne možeš. A ko jebe državu, ups, ja opsovah pred djetetom... Svak je zavrće. Važno je da ja ljude ne zavrćem...

Kad smo stigli, vadim cenera.

- Vrati mi tri.

- Joj, jarane, imam samo dvije sitno. Eno da onaj nije tražio četvrtu marku, sad bi tebi imo vratit tri...

- Hajde u redu je - kažem samo da se s djetetom što prije maknem s kiše.

- Hoš halalit?

- Hoću - vičem dok s Dunjom trčim prema haustoru.

- I djetetu napravi toplu limunatu... - dovikuje i on.

Zapucavanje

- Znaš ti ko je Mirjana Hrga - pitam taksistu.

- Ona što vodi vijesti?

- Eh, ta. Ona je rekla da ima ljudi u Sarajevu s oronulim autima koji namjerno usporavaju da se neko zapuca u njih pa da naplate odštetu koja je haman veća od cijene auta. To se lafo njoj desilo. Ti si stalno na cesti, jesi li se s tim susretao?

- Vjeruj ti svašta. Sirotinja čovjeka na sve natjera. Ali nisam. Ja imam problem s ovima što voze dobra auta. Jednom se jedan s gane novim Audijem u mene zabio. Ja nisam ni izašo da vidim štetu, odma sam dispečeru javio da zove policiju. Kad sam izašo, ovaj će meni: - Hajde da se nagodimo. Nemamo se šta nagađat, ja sam zvao policiju, kažem ti ja njemu. Zakuka on da je nakav tužitelj, a vidi se na njemu da je pjan, da će ostat bez posla, da mi plati pa da bježimo. Sve i da hoću, ja to sad izvest ne mogu, kažem ja njemu i policija dođe. On policiji istu priču, on je tužitelj, otac dvoje djece, sin matere svoje, ostaće bez posla i sve tako. Gospodine, kaže policajac, meni je moj poso draži od vašeg, hajde vi napušite balon. Puho sam i ja, kod mene ništa, a kod njega bog te pito. I tako, razidosmo se. Nedavno mi je isplaćena odšteta.

- A je li on osto bez posla?

- Ne znam, ne tiče me se, meni od tog ni u džep ni iz džepa. Ali to sam ti pošo reć... Prije će guzonje belaj napravit nego neka sirotinja. Sito, pjano, za volanom, ni o čem ne razmišlja, a onaj siromah, lakše mu je auto dat u otpad nego se zajebavat s odštetama kojekakvim. To može uradit sirotinja samo ako je budala. A šta znaš, budale vile nosaju, možda se kojem i posreći.

O samoubistvu

- Jebo te, onolike pare a pokušo se ubit - komentira taksista slučaj biznismena, neuspjelog samoubice.

- Hoćeš da kažeš kako se samo mi sirotinja imamo pravo ubijat?

- Ma ti sve odma naopako. Nego svi kukaju kako se nema, ubijaju se zbog dugova, a on ima i opet hoće da se ubije, haj ti to svati?

- Znaš da je visok procenat samoubistava kod silikonskih žena? - pade mi na um trash naslov iz trash magazina kojeg sam tog dana listao u jednoj čekaonici.

- Čuj to?

- Ubiju se kad shvate da im silikon ne donosi samopouzdanje i sreću.

- Jah. Vjeruj ti da se on i s takvima petljo, pun je ko brod, one ga garant iskorištavale, a on kasno skonto da nije frajer već levat...

- Ma ne mislim da je to razlog njegove nesreće. Hoću reći da je možda isto i s bogatstvom kao i sa silikonom.

- Pa ja... Misliš da možeš imat sve, a onda skontaš da to što si htio svakako nije za tebe, džaba si zarađivo.

- Može i tako.

Kamene novčanice

- De, molim te, sekund stani ovdje da nešto preuzmem - kažem taksisti.

- OK. De ti plati dovde pa ću te ja čekat.

- Kako ću ja znat da ćeš me čekat? Neću po kiši da ganjam taksi ponovo. Hoćeš da ti dam ličnu?

- Može!

Skontam da nemam ličnu.

- Jebi ga, evo ti pare pa ako hoćeš čekaj.

Čekao je.

- Što si tako nepovjerljiv, zar tako nepošten narod vozaš - pitam ga u nastavku vožnje.

- Ma ima svašta. Jednom je jedan ušo s karšunom, jedva ga nosi. I sve tako, stani mi ovdje da platim račun, stani mi ondje da kupim lijekove i, na kraju, stani mu da nešto preuzme. A sve ostavlja onaj karšun. Na zadnjem stajanju, po dana sam ga vozo čini mi se, nema njega 20 minuta. Ja zavirim u ono, kad tamo dva pogolema kamena... Taman ko da je na ulici igro lopte pa ponio stative. Nije mu bilo mrsko to dovuć do taksija da me zajebe. Otad ja ne stajem prije cilja, ili stanem, al ne puštam iz taksija dok mi se ne daju pare ili ih neko ne donese.

Koliko je sati

- Hajde, prođi, dabogda nekad negdje na vrijeme stigo - propusti taksista golfa koji mu blica. Želi da se prestroji ispred njega u njegovu traku.

- Žuri li se tebi puno, kad ti je bus?

- Ne sekiraj se, ima ih svako pola sata. Ako zakasnim na jedan, uhvatiću drugi. Mogo sam i pješke ići, ali mi vruće, ko će s ovim torbetinama...

- Ma ja, gospodski, boli te briga. Ko žurio, vrat slomio, vazda je tako bilo. Hitnja je šejtanski poso, kako narod kaže.

- Žurba nam je postala navika.

- Jest, u pravu si. Ne čudi me, svi nekud žure. Od onog najmanjeg - trči u školu, trči na trening, trči na kurs... Žena trči na poso, trči u frizeraj, pregled ovaj, pregled onaj. Mušterije žure... Bože sačuvaj, svaki dan ko kijametski. Sve se uzbihuzuri, leti ko muha bez glave. Srklet ti stvore i onda se i tebi negdje žuri, a nemaš pojma gdje. Sjednem u auto pa kružim, nemam mira na štandu, ko biva usput možda neko čeka, možda negdje žuri, pa ću ga pokupit, uzet pare, neće imat vremena ni da sačeka kusur. Koliko god da ga bude, reće da je u redu. Pa se pitam što ga nema, ko da taj neki stvarno postoji. Odem da jedem pa požurujem onog da napravi šta sam naručio. Po pet puta ja njemu: hoće li, majstore... Pet cigara ispušim, a svaku na pola ugasim, goni me žurba na to i kad nigdje ne idem. Što je ugasim napola, haj ti to meni objasni?

- Ne znam, druže. Probaj naći razlog da ne žuriš. Eto, cigare su skupe, puši sporije, da duže traju.

- Ama da su samo cigare u pitanju, lako bi ja. A sve je to meni počelo s jednim snom... Ko čekam ja nekog na Skenderiji. Nemam sat, ali osjećam da kasni. Zaustavim jednog: „Izvinite, gospodine, koliko je sati?“ A on će ti meni: „Šta te boli kurac koliko je sati.“ Haj reko, naiće neko drugi. I naiđe. Ja ti njemu: „Vozdra, jarane, kolko je tisa?“ A on ti meni: „Ša te libo racku kolko je tisa.“ Vidim ja neće to na dobro, odem do katedrale, kad neš vjerovat, tamo sat bez kazaljki i preko njeg napisano, velikim slovima: „Šta te boli kurac koliko je sati.“ Ja ishaviješten. Odjednom mene neko drmusa: „Ustani, sedam je sati, zakasnićeš.“ Ja, taman da zaustim šta me boli kurac koliko je sati shvatim značenje sna i ugrizem se za jezik. Znaš, ako ti ne vodiš računa o vremenu, neće ni ono o tebi, e to ti je poenta. Mada, ne valja ni pretjerivat, a ja sam počeo, čini mi se.

Pazarski taksist

Stižem na autobusku u Novi Pazar. Odmah hvatam taksi. Tražim da me odveze do biblioteke gdje imam ugovoren sastanak.

- A đe ti je biblioteka? - začuđeno pita taksist.

- Ne znam, prvi put sam u Pazaru.

- A šta ćeš tamo?

- Imam dogovoren sastanak.

- S nekim?

- A neću valjda ni s kim?

- Pa je li ti taj tvoj reko đe bi mogla bit?

- Nije. Valjda je, jadan, mislio da bi taksisti trebali znat. Znam samo da se zove Dositej Obradović.

- Taj tvoj što ćeš sastančit?

- Ma jok, biblioteka se tako zove.

- E ne znam, ja sam zanji put u njoj bio, ima četres godina, kad sam bio treći osnovne. Bila je, čini mi se, u zgradi Opštine.

- Pa hajmo krenut do Opštine.

- A ko zna, možda su je preselili?

- Molim te da krenemo, pa ćemo pitat nekog usput.

Naiđosmo na knjižaru. Pitaj ovoga, pokazujem taksisti na čovjeka što sjedi ispred knjižare. Taksista otvara prozor:

- Znaš li, ljudino, đe je biblioteka?

- Na Bedemu - odgovori čovjek.

- Pa što mi ne reče da je na Bedemu? - opet me taksist začuđeno pita.

- Pa nemam pojma, čovječe, ni gdje je Bedem a kamoli da je biblioteka na njemu.

- E đe si ti rasto kad ne znaš za Bedem. Evo ti ga pred nosom, tvrđava naša, ponos Pazara. Hajde ti sad polako, imaš tu stepenice da se popneš na Bedem pa gore nekog upitaj za biblioteku.

Manja

- Ti se mene ne sjećaš?

- Ne sjećam.

- Pa i ja sam ti, bola, iz Konjica.

Gledam ga, jest, Manja, iz Glavičina, konjičkog sela, to je taj friz, uvijek s viškom gela, mnogo je deblji, nosi zlatni lančić, ovaj put pravi, u školi je uvijek bila neka pozlaćena bižuterija, išao u mašinsku.

- Manja?

- Haha, tako je, mašinac.

- Pa otkud taksist?

- Ako znaš vozit, nema boljeg posla. Troje djece, žena, kuća u Buljakovom, nikom ništa ne fali, malo nešto prošvercuješ da se nadogradiš i Bog te veselio.

- Moram ti bit iskren. Nisam za tebe nikad nikog upitao. Nekako si mi se izgubio, s masom ljudi, nakon srednje. Haj sad, iz prve ruke, šta je bilo?

- Ti znaš da sam ja volio vozit, bez vozačke sam dolazio s onim stojadinom u školu, nadograđivo ga, belajiso, htio da bude trkaći... Ništa mene drugo nije zanimalo, samo da vozim. Nakon škole stari meni plati da ispolažem sve što se moglo. I autobus ja mogu vozit i vozio sam. Ama nema para ako radiš za platu. I, tamo-vamo, ja postanem taksist.

- Haj super, ako si sretan.

- Viđam ja tebe na televizoru. Šta si ti, majke ti? Jednom te gledam nešto si o nekakvoj knjizi pričo, drugi put o politici...

- Ma ništa, besposlen pa se svačim bavim. Pišem knjigu o sarajevskim taksistima, ima mjesta i za tebe.

- Ma je li? Joj, imam ti ja priča... Ti znaš da sam ja vazda mrzio školu...

- A ko nije?

- Što se nije moralo, nisam ni pipno. Tako ti ja i danas natucam ćirilicu. A moj ti prvi zadatak bio u prvoj mojoj firmi da dovezem kamion s opravke iz Banja Luke. Odem ja tamo, busom, krenem se vraćat kamionom, bilo to nedugo iza rata, sve ćirilicom napisano. Kud ću, šta ću, vozim, nikako da na latinicu ovarišem. Stanem ti ja u jednom gradu, vidim neke ljude, pitam ih ljudi đe sam. Kažu oni u Bijeljini. Đe baš tu, tu Arkan prvo ubijo muslimane. Al na neke sam dobre Srbe trefio, sve ti oni meni objasne kud da idem. Poslušam ja njih i u jednom momentu vidim ja natpis Tuzla. Ma sunce me ogrijalo ko da piše Glavičine. I vožnja

ti mene natjera da i ćirilicu naučim. I znam je sad, natucam, al mogu se snać. Mogu te sad do Beograda odvest.

- Ne treba, ali hvala ti što si to podijelio sa mnom, ko da si me odvezo, i to džaba.

Sabur

- Imam ti super priču - kaže mi taksista koji zna da o njima pišem.

- Pričaj, šta je bilo.

- Ma cirkus. Uđe gospođa, starija, pokrivena. Kažem ja, izvolte, dokle ćete. Ona se namješta i kaže meni: - Sabur, sine. Haj, kontam ja, dok se namjesti i vozim tako jedno sto-dvjesto metara, šutimo. Ne znam ni idem li u dobrom pravcu, da mi bar to hoće reć. Opet ja: - Dokle ćete, gospođo? A ona isto: - Sabur, sine - i nešto prpa po torbi.

Kad je prestala, ja opet pitam, a ona sabur pa sabur.

Jebi ga, kontam luda je sto posto, sad ću imat problem da je se otresem. Al haj još jednom da pokušam: - Gospođo draga, nije meni ništa, smiren sam, imam sabura, ali ja moram znat gdje ćete vi.

- Ama sabur, sine, na Mejtašu.

I završi taksista priču kao da je problem riješen.

- Pa šta je sad sabur na Mejtašu - pitam ja kojem je sve ostalo nedorečeno.

- Bio, bolan, restoran, Sabur se zvao, na Mejtašu, zatvoren ima taj vakat, ali mi taksisti to znamo.

Kako sam postao Markes

- Koliko si ono ti knjiga objavio - pita me taksista. Zna on da stalno negdje nešto objavljujem pa je očito da imam i knjige.

- Šest - slagah ko iz topa. Nemam nijednu.

- Ma nemam ti ja puno vremena za čitanje. Ja sam ti samo jednu pročito i reko sam sve nabavit. Baš mi je sjela, ko da si je o meni piso.

- Koju si pročito?

- Ne mogu se sjetit naslova... Čini mi se da piše da je bila nagrađena.

- Imam ja dvije nagrađene. Onda si čito ili Pukovniku nema ko da piše ili Portret umjetnika u mladosti.

- Eh, tu prvu, znam da je bila o ratu.

Lajk

Izlazim iz taksija i dočeka me prijateljica iz komšiluka, jedna od najvećih fanova mojih taksi priča na Facebooku.

- Đes, profesore, hoće l bit nova priča?

- Ne znam, nekako mi je ovaj osto nedovršen.

- Šta kaže, majke ti?

- Ma pisti mu u autu ako ne staviš pojas i ja pitam je li ovaj od onih što ne daju slobode.

- Baš si to dobro reko, ne da slobode, kaže taksist. I nastavi o tome kako je nekog lika tržno. Kaže:

- Ulazi lik i pišti ovo za pojas, a ja ti njemu: „Gospodine, imate li oružje sa sobom?“

- Otkud vam to? - pita on u čudu.

- Pa auto mi kaže da imate. Pišti na oružje.

- Imam 7,65, ali posjedujem dozvolu.

I smije se taksista, ali meni nije smiješno. Mora se to doraditi.

- Haj ti to doradi, ja imam spreman lajk - reče prijateljica.

Magla

- U ovom gradu jedino je magla konstanta - komentariše taksista slabu vidljivost na sarajevskim ulicama.

- Falili su našu vodu, pa sad đavlu ne valja, govorili su da su nam planine najljepše, jesu vraga kad više snijega nema. Sport, muzika, humor, sve prošlo, samo magla ostala.

- A šta ćeš, zima je, sirotinja loži jeftin ugalj, pun sumpora, loži i ono što nije za ložit, gume, staru obuću, sve to na smog utiče - nadovezujem se. Dobra je i za pse lutalice, manje ih love kad je magla, a i oni se posakrivaju.

- Jah... Kažu tamo negdje, ako ne rekoše u Londonu, imaju neke rakete za razbijanje magle, neće to do nas nikad stić. I nek neće, nek nešto ostane po starom, kako je vazda i bilo, makar magla.

- I sarajevski duh - zajebajem.

Taksista odjednom naglo zakoči. Čovjek sa srcem u petama nakratko nas pogleda i pretrča cestu.

- Eto, umal sarajevskog duha da pregazim - primi taksista šalu prateći pogledom čovjeka koji je, kao i mi, nestajao u sarajevskoj magli.

NASTAVAK VOŽNJE

DRUGIM SREDSTVIMA

Deveti putnik

Zaveden sloganom: „Jeftinije, brže, pouzdanije“ i činjenicom da po mene dolazi i odvozi me na adresu, krenem malim kombi poduzetnikom iz Sarajeva za Beograd. Bio sam sedmi u kombiju. Nakon mene je pokupio nekog indonežanskog diplomatu i vremešnu gospođu kojoj je puno pomoći trebalo da stvari smjesti u gepek i sebe stijesni na sećiju do prozora. Indonežanin mi se usput jadao kako su im sva vozila ambasade na remontu te da mora ovako, iako to diplomatama ne priliči. Kažem mu da je to možda i dobro jer će tako bolje upoznati narod zemlje u kojoj službuje.

Kako stalno sarađujem s nevladinim sektorom, pitam ga da li njegova ambasada finansira projekte nevladinih organizacija. Kaže kako ih to ne zanima.

- Jeste li ikako pomagali oporavak BiH nakon rata - pitam ga.

- Da. Mi smo izgradili onu džamiju na Otoci. Veliku, s dvije munare - ruke izdiže u minarete a lice mu ozari osmijeh-polumjesec.

S nama putuje i jedan bračni par. Muž se sa mnom raspričao o fotografiji jer sam mu skrenuo pažnju čestim škljocanjem fotoaparatom. Cvike mu ko dno od tegle ali kaže da ima oko za detalj. Gospođa šuti. S vozačem sjede dvije djevojke i ama baš na svako njihovo piškiću-kakiću šofer staje. Još dvije takve sjede iza njega. Na zvaničnoj pauzi, negdje na Romaniji, prilazi meni taj šofer i kaže:

- Šta je, frajeru, ti mene kao ne poznaješ?

- Nema tu nikakvo kao, rekoh, stvarno te ne poznajem.

- Kad si s vojskom išao, sedeli smo na ovom istom mestu...

- Nemam veze s vojskom.

- Onda imaš veze sa sudom.

- Ni sa sudom.

- E, jebi ga, onda je bilo u vezi s nekom štamparijom. Imaš veze sa štamparijom?

- Neke imam. Idem u Beograd da iz štamparije pokupim jednu knjigu, tamo je promovišem i dovezem je za Sarajevo. A prije me nisi vozio sigurno.

- Nema veze, setićeš se ti mene. Išao si ti sa mnom, isto si nešto s nekom štamparijom muljao.

Sve je to prisluškivala ona vremešna gospođa i kaže mi:

- Zapikiro te za granicu!

- Šta to znači?

- Vidjećeš.

Dođosmo pred granicu, zaustavi on kombi i pozva me da izađem.

- Mogu ja tebe, na osnovu našeg poznanstva, zamoliti da pređeš peške granicu?

- Neću - sasječem.

- Slušaj, stari, pokušaj razumeti, ja sam baždaren na osam putnika, a ovde ih ima devet. Zbog devetog putnika svi možemo najebat. Nego ti lepo pređeš peške, sačekaš nas s druge strane, pokupimo te i bog te veselio.

- Ja svoju sutrašnju obavezu ne smijem ničim ugroziti.

- Nećeš ništa da ugroziš, bre...

- Šta da im kažem, zašto pješke idem iz Sarajeva za Beograd?

- Ama ne ideš peške, nisi lud. Reci da te drug dovezao do granice, drugi te preuzima iza, a neće te ništa ni pitati, veruj mi.

- Hajde ti tog svog devetog putnika pošalji pješke. Kako si ga znao pokupiti, tako ga pošalji.

- Koga, bre, da šaljem? Babu da šaljem?

- Ako je ona deveti putnik, šalji.

- Nema smisla, batice. Deveti je putnik, ali gde da nju šaljemo...

- Moli nekog drugog.

- Ćoru da šaljem? On sigurno od žene ne sme, a ona neće htet. Ove devojčice hoćeš da šaljem?

- Ne moraš sve, pošalji jednu.

- Baš si na kraj srca. Neću devojčice slat?! Ostaje mi Kinez, hoćeš, bre, Kineza da šaljem?! Ma ajde, ne budi lud... Kinez pa da peške prelazi granicu, čekali bi ga s druge strane dva dana?! Ti mi najviše odgovaraš.

- Neću, kažem, i uđem u kombi.

Za mnom i vozač:

- Ljudi, pomagajte. Ja vas vozim devet, a smem osam. Ko će peške preko grane pa da ga tamo kupim? - Javi se bakica.

Na granici se malo duže zadržasmo zbog indonežanskog diplomate. Bilo je nešto u vezi s njegovim diplomatskim pasošem. Graničari su bili zbunjeni diplomatom u narodnom prevozu. Vozač nije ostao bez komentara: - Znao sam ja da će me Kinez jebat.

Od nervoze zbog „Kineza“, skroz je zaboravio bakicu. Prošišao je kraj nje i da ga nismo podsjetili, ko zna gdje bi je se sjetio. Kad je ulazila, upita je neko šta je rekla carinicima. Otkud to da pješke prelazi granicu u gluho doba noći, a ide iz Sarajeva?

- Pa rekla sam im da sam deveti putnik, a da vozač smije prevesti osam i da će me pokupiti kada pređe granicu.

- Alal ti vera, baba, sva sreća pa ti ne rekoh da u kombiju ima i kokaina.

Kraj